

ZEMPLÉN.

Társadalmi és irodalmi lap.

ZEMPLÉN-VÁRMEGYE KÖZÖNSÉGÉNEK

ÉS A ZEMPLÉN-VÁRMEGYEI „TANÍTÓ-EGYESÜLET“-NEK

HIVATALOS LAPJA.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

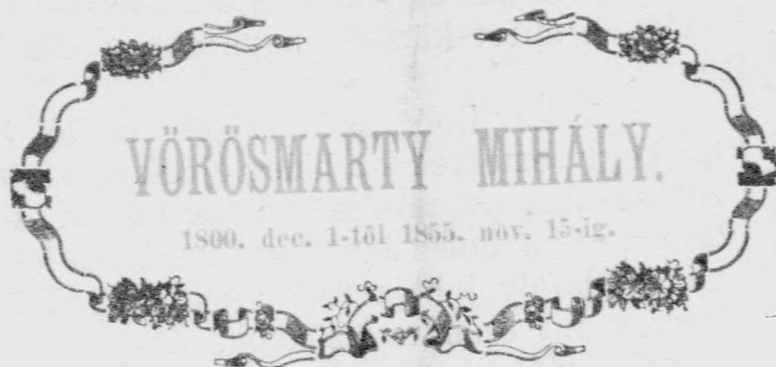
ELŐFIZETÉSÁRA:

Egész évre . . . 12 kor.
Félévre . . . 6 „
Negyedévre . . . 3 „Bérmentetlen levelek
csak ismert kezektől fogad-
tatnak el.Kéziratok nem adatnak
vissza.

Egyes szám ára 30 fill.

A nyiltérben minden
garmond sor díja 40 fill.

HIRDETÉS DIJJA

hivatalos hirdetéseknel:
Minden szó után 2 fill.Petitnél nagyobb, avagy
diszkrétül, vagy körzet-
tel ellátott hirdetések-
ért természet szerint min-
den negyszög centim. után
6 fill. számítatik.Állandó hirdetéseknel ked-
vezmény nyujtatik.Hirdetések és pénzküldé-
mények a kiadóhivatalhoz
intézendők.

ost, mikor ő született — áldozva e percbé' nevének —
Hallgasd meg magyarom, Zemplénnek szíve szavát is,
Hadd legyen itt is az Ő nagy híre emelve az égig,
Melyből e népre lenéz, kérdezve: ha gondol-e még rá?
Tudja-e szép dalait még zengni a szittyá szilaj faj? . . .
Azt, mikor Ő vezeté Árpádot erre a földre —
„A hajdanta dicső Etelének hős unokáját“ . . .
A ki e hont, Etelénk örökét, jött visszazerezni.

Útja a Bodrogon át vezetett be Szerencsre, megyénkbe,
A hol a honvezetők születének majdan a korban,
Melyben a Hon tetemít támadta a durva erőszak! . . .

Már Szomotor mezején megvívta a harcot azokkal,
Kiknek Atilla letünt fénycsillaga adta e menhelyt,
Hogy mint zálogosok bitoroljanak addig e földön,
Mígnem a birtokosát elhozza a harci szerencse! . . .

Népe csodás erejét rádobta e Hunnia-térre . . .
Hajdan erős magyarok nagy tetteit zengve a népnek:
Egy ezer évvel előbb, hogy törtek e földre apáink? ! . . .

Itt van az éneke, lásd, gyarapodva a multon, okulhatsz . . .
Óh! de ne nézze a szem, mely könnyeit ontani gyenge!
Szíve verése ha nem dobban meg nemzete sorsán! . . .

Itt van a századik év, mikor isteni szikra kipattant,
Nagy költőnk született, dísz hozva a büszke magyarra. . .

Minden nemzetiség feltárja a régi világot:
Honnan eredtek azok? Kik voltak népe vezéri?
Hogy gyarapodtak odább? mint küzdtenek akkor a földön?
Egy ezer évvel előbb, mikor útra kelének a népek,
Felkerekedve, hazát foglalva el újra maguknak,
Melyet régi nevén úgy hívunk: „vándor időszak.“
Óh! de mutassanak ők ily művet a föld kerekén még,
Melyben a küzdelem oly ihlettel lenne megírva,
Mint a „Zalán futamát“ bevezette az isteni költő. . .

Igy telepíteni fajt nem tudtak képzeletükben,
Míg Ő nem született, csak régi homályba bolyongtunk . . .
Lantja az ébredés dalait pengette fülünkbe. . .

Kelt is a nép, amíg Ő dalt zenge a nemzeti lanton . . .
Társa Petőfivel ott zeng már dalt égi honukban! . . .
„Régi dicsőségünk“ ott hirdetik angyalainknak! . . .
Honnan a dal leszalad szívünkbe a villamos árral:
Áldva a gondviselés!
Él neve, nincs feledés. . .

Bajusz József id.

TÁRCA.

A „Zalán futása“-ból.

Régi dicsőségünk hol késel az éji homályban?
Századok ültenek el, s te alattok mélyen enyésző
Fénynyel jársz egyedül. Rajtad sűrű fellegek és a
Bús feledékenységek koszorútan alakja lebegnek.
Hol vagyon, a ki merész ajakát hadi dálnak
[eresztvén,

A riadó vak mélységet fölverje szavával.
S késő százak után méltán láttassa vezérit:
Párducos Árpádot, s hadrontó népe hatalmát?
Hol vagyon? Ah ezeken némán fordúlnak: álom
Öldösi sziveiket, s velők alszik az ősi dicsőség.
A tehetetlen kor jött el, puhaságra serényebb
Gyermekek álltak elő az erősebb jámbor apáktól.
Emgem is a nyugalom napján, ily év hozza fényre
Már késő unokát, ki előbb a lányka mulandó
Szépségén függtem gondatlan gyermeki szemmel,
S rajta veszett örömem dalait panaszosra ese-
[rélvén,

Hasztalanul eget és földet kérleve betölték,
Mégis az ifjuság háborgó napjai mulván
Biztos erőt érzek: kebelemben nagyra kelendő
Képzetelek villannak meg, diadalmas Úgekről,
S a deli Almosról, s Almosnak büszke fiáról.

Párducos Árpádról . . . Oh hon! meghallasz-e
[engem,

S nagytrőre tehetős fiaid hallgatnak-e szómra?
Megjön az éj, szomorun feketednek az ormok,
[az élet

Elnyugszik s a fél föld lesz nyoszolyája; de engem
Fölver az elmúlt szép tetteknek gondja. Derengő
Lelkem előtt lobogós kopiak és kardok acéli
Szegdelik a levegőt: villog, dörög a hadi környék.
Látom: elől kacagányos apák s heves ifju le-
[venték

Száguldó lovakon mint törnek halni vagy ölni.
Zászlódat látom, Bulesú s szemem árja megindul.

Oh hát halljátok, ti hazának gyermeki! szómat,
Későn hangzik már; de magában hordja halálos
Harcok fergetegét, s hü a haladékony időhöz.

(Reggeli tábor a Bodrog partján.)

Lassankint már ébredezett a tábor is. Első
Kelt Tas és fiait hevesen fölrazta. Legottan
Kelt azok. Mint vad párduc, fölrobbana Hábor,
Öltözetet veve és fegyvert, mely álla fejénél.
Uti Lehel mozdula vitéz bátyjának utána.
Nálánál alacsony termetre, de vállban erősebb,
Mint hegyi tölgy mellett a sziklafal, álla merőn.
Hábor testén a ruha zöld, kacagánya setét két,
Himes aranyzálak ragyogása keríti be szélét,
Fegyverek és harcok csilognak rajta kivarrra.

Bal sarkán egy kis hü kéz fölnyújtja virágát
A rohanó hősnek; de vad az, nem hajlik utána.
Harcba siet fölvetve fejét és karja hatalmát.

Kardja alatt lógott leszoritott sárga övéről,
Kalpagján alacson kolesagtoll renge; de hosszú
Somnyelű dárdáját magosan fölütötte kezével.
Öcsese hasonlóúl jöve fegyverkezve; de vállán
Szarvasbőr vala mente gyanánt kurtára szabottan,
Es örvös buzogány jobbában. Balja felől a
Hős seregek riadója lelóg, a tábori nagy kürt.
Igy készültek ezek, s döngették pajzsokat: erre
Ébredezett a nép s szilajon kapkodta dsidait.
Tas pedig áll hős gyermeki közt a sziklai sasként,
Mely bátor fiait magasan szép napnak ereszti,
Es örvend s lassan csapkod szárnyával utánok.
Úgy állott fiait biztatva Tas, a fene képű,
S láttokon örvendett s velők a nép rendi közé
[ment.

Távolb fölkele Bors, meghizott férfi erőben.
Visszaveté fodros hajait vállára, s keményen
Nyomta reá süvegét. Sok harc emléke vagyon
[már

Bátor szívében. Attól ég arca, holottan
A nem rég vett seb látszik még gyenge húzással,
Nem szégyen, mert nyalka Dobort ő verte le futva
Tátra magas béréén. Az előbb ott rajta sebet tön,
Mégis erőt vett Bors és egy vágással előlte.
Most is kalpagján hordozza Dobor lobogóját,
Mely magasan veri a levegőt és messze fehérlik.

A „Szózat“ ünnepén.

Hazádnak rendületlenül
Légy híve óh magyar!
Bölcsöd az, s majdan sírod is
Mely ápol s eltakar!

A magyarnak el kell pusztulnia! Nem is a csaták zajgó viharában, nem a munka emésztő tüzeiben, hanem csúfosan és gyálázatosan! A kardja, az ugyanis már csak rozsdá, a szíve ugyanis tele metély, a lobo-gója foszlány, hadi köpenyege éppen jó halotti fátyol. El kell pusztulnia, — mert elveszett a nemes Ilion, oda a büszke Karthágó, ledőlt a klasszikus Róma és rabigába görnyedt Babilon . . . És mert minden elpusztúl az ég alatt és mert minden így jár az ég alatt! . . .

Igy énekeltek a költők és fűzfára aggatták hárfaikat . . .

Szomorú idők voltak azok. Az egész hazában siri csend uralkodott. A szabadság szellője nem lengett a hegyek ormain és domboknak aljában. A végtelen rónaságban egy agyonsanyargatott nép kóros álomba merülve feküdt. Földje, hazája nem az övé volt, ő maga másnak rabja volt, a paraszt szolga volt, szolgálja annak, ki maga is bilincset hordott önközén.

És e csendes, e sötét éjszakában, mint egy túlvilági imádság utolsó akkordja, hangzik végig a romlásba süllyedő hazán egy prófétának látnoki és biztató szövege: Oh nem, Árpád népe az nem vesztet el; és ha igen, akkor csak nagyszerű halálban pusztulhat el; de addig is: „Hazádnak rendületlenül, légy híve óh magyar! Bölcsöd az, s majdan sírod is, mely ápol s eltakar!“

És erre a biztató szóra felébredt ál-mából a föld, a természet, a rab, a szolga, a haza és az egész mindenség. És visszhangozta milliói kebel, erdő elsugta erdő-nek, mező a mezőnek, virág a virágnak, míg zenéjük orgonazúgásba vegyült és méla akkordjaival egész Hadúr trónusáig szállt.

És Hadúr meghallgatta népének szó-zatát s halottaiból feltámasztotta őt. Ez pedig kikelve hamvaiból, a szabadságnak sasszárnyain felrepült és zúgta tovább da-lát — rendületlenül! Az ujjászületés munká-jában mint ébresztő szót, a csatáknak zajgó viharában zúgta mint harciadót és a nagyszerű halálban, mint temetési ének-szót. És ez volt imájuk a bujdosóknak is, dobta bár őket a sors Oceánon innen, vagy Oceánon túl, vitte bár oda, hol a nap heve lángol, vagy hol az éjszakai szél fú.

Már minden részről valamint napnyugta után a Csillagok egymást érve kitűnnek az égi határon: Akkép kelnek ezek s szaporán készülnek az utra. Itten két *Edómér* s csattog páncéla ruháján. Déleceg ugrál s nyihog a pej esődör alatta. S a mint hánykodik, megvillan kardja kezében. Tornyos testével jó zászlós *Bulesu* amarról, Mint döntő elefánt. Ekés zászlója lebegve Játszadozik széllel, nagy ezüstös szára ragyogván. Kék lapján képek vannak bele szöve aranynyal: A vezető szarvas s dárdás úzóje nyomában. Messze terül siető lábaiknak alatta *Meótis*. Naptól csillámló síkján ősz hófúvatok közt Csak néhol feketül a szirtek szintelen orma, Hol repeső csókák s hollók marakodva tanyáznak. Látszik előbb nagy erőt mutató állásban az első Hét magyar: *Álmos, Előd*, komoly *Und, Tu-*

[*hutum, Hüba, Tas, Kund*].
A mint esküsznek fölemelt kardokkal. Ezek közt A fejedelmi magyar deli *Álmos*, diszre kitetszőbb, Áll magasan, s vérét s gőzölgő véreket iszsa. Hajdan ezen képet könnyű tündéri kezével Szótte szelid *Zala*, *Almosnak* testvére, ki otthon Megmaradott az előbbi lakon hű *Torzon* ölében; A zászlót pedig *Álmos* adá hordozni *Dobónak*; Elgyengüle *Dobó* s a zászlót *Bulesura* hagyta: Ez viszi most gyakran betekerve, ha kis esata

[zendül:
Fenn lobogatva, ha nagy seregeknek harca dö-

[römböl.
Réz buzogányt hordoz s hadijesztő barna fején

Sok évtized mult el már azóta. Akik akkor születtek, öreg emberek már és akik akkor éltek, mindennap leszámolnak az étellel, mielőtt álomra hajtanák le az ő tisztes, őszbe borult fejeiket. A hol vérpa-takok ömlöttek akkor alá, most vigan burjánzik a fű és a hol annyi Golgotha volt, most a békének galambja honol. Uj nemzedék is nőtt . . . a nemzet most mi vagyunk!

Zengjen hát akkor a mi ajkunkról is ez az imádságos ének és szálljon fel a mi szívkünkől is, Hadúr trónusáig el! Al-jas visszavonást és rútvizálykodást feledve: merüljön el a mi lelkünk is a honszere-tetbe és álmodjunk nagyságról ezen a szent napon! Oh tudom, hogy lelkesedni százszor nehezebb ma, mert manapság nem harc, nem sasröptű ábránd, hanem a napi gond és a munka küzdelme vár reánk. Toll, szerszám és kulturával küzdünk hát azért, a miért küzdött egykoron a kard!

... És „Bodrogköz szigete mellől is, hol hegy „emelkedik a hideg éjnek tája felé, zölden alul, pusztán szirteknek hagyva fel-lülről; ott a hol a kis Tiece és Tisza hab-jaiból aláfoló jobbja felől; balján pedig a Bodrog fut csendes özőnnel; és összeke-rülnek utóbb keskeny szögletre s zuhogva hagyják el gyönyörű táját a délre mosolygó zempléni völgynek, zengő ligetit és vízlepte lapályit . . .“ a kerepesi temető felé ez-reknek imája száll.

Lágyan zsongó őszi szellő, vidd el hát oda imánkat és suttozjad el ott lágyan, hogy Őt áldja ma mindenki széles e hazá-ban. Rá gondol az ifju ma és nagyot érez, róla mesél az öreg és szeme megvillan. Sűg-jad el ott Néki, búgjad el ott lágyan:

„Hogy elnémult nálunk is ma minden hű lárma
Önérdek harc és áldatlan panasz,
S lelkünk a földi szennyet, port lerázva
Hozzád szállt fel, te fényes Szellemarc!
A nemzet szíve édesen remegve
Királyi trónod zsámolyához járul,
Fejedelmi költő, áldást kér nevedre
És kél hozsáná neked, zengő ajakárul!

Székely Áron.

Vörösmarty emlékezete.

Csodálatos alkotás az emberi szív. Olyan, mint az anyaföld: megterem min-dent, a gaztól — a gyémántig, — a hálát-lanságtól — a hála szívárványos könnyeiig.

Csodálatos fa a nemzetek élete, mely-nek gyümölcsei: Efiáltészek és Zrínyik. De legcsodálatosabb az idők folyama, mely muladóságunkat semmisíti meg és a halhatatlanságba emel.

Ma száz esztendeje áldotta meg a magya-rok istene nemzetünket *Vörösmarty Mihály-*

Vas kalapot; nem mintha halált rettegne, ha-
[nem mert
Könnyen birja, s hevet, hideget ki tud állni alatta. Ezt, hogy az alföldön nyargalt, fölírta lovának Lába, ezóta fején viseli kalpagja helyében. Apja is, a jó kedvű *Bogács*, kél nyomban utána; Párdue kápa fején s van csinos boeskorá lábán, Testi ruhája setét, de ragyog szép esatja övének, Melyről kardja lelős s hüvelyével verdesi combját. . . . Ezen közben már bontva valának Sátoraik, s a bajnokok is mind talpra kelének. Jött *Ete* hős iszonyú gondját lelkébe temetve, Délecegen és bátran. Bojtos kacagánya kevélyen Lebbent a széllel, s valamintha világnak utóján A szakadó egeket föl akarná tartani, állott Izmos markában vasazott dárdája merően. *Tarcalis* is, a nyilazó seregeknek büszke vezére, Feeske lován mint könnyű madár, nagy gyorsan

[előkelt;
Szép arany iv fénylett baljában, s rakva nyilakkal Csengett és zörgött ékes puzdrája, ha mozdult; Görbés kardja pedig csillámlott oldala mellett. Feeske lován, a mint sebesen fordúla, ezüstös Cafrang hányódott, s meglebbent sárga sörénye. Mint ha megindul a fuvalom nagy Mátra vidékén, Rengenek a tölgyek, fejeik meghajlanak ingva: Úgy mozgott *Bodrog* táján a reggeli tábor. A nyihogó paripák s hősök keveregve forogtak. Itt is, amottan is a vezetők villogva kitűnvn.

lyal kit nemcsak azért magasztalunk ma, mert a magyar észnek ezer esztendő alatt egyik legelsőrangú jelensége volt, hanem s főképp azért, mert, mint Sybilla, bölce-ségét, lángelméjét nem magának tartotta: átadta nemzetének szent örökség gyanánt, templomok és iskolák falai hangozzák szavát, s mint egyike a legnagyobb költőknek, igazán nevelője, tanítója és vi-gasztalója volt egy bizni, hinni alig képes boldogtalan nemzedéknek.

Őt küldé az ég egy eszmélő századnak prófétául — „egy holt tetembe érző szív gyanánt.“ — Az üstökösök a néphit sze-rint mindig jelentenek valamit. Ő is jelen-tett. Felverte a tespedt kort letargiájából; ragyogó képeket idézett fel a multból — jövő gyanánt; „a legelső magyar ember“ dalosa király-hűséget irt az alattvalók szívébe és a „Szózat“ költője a haza-szeretet apoteozisát énekelte meg. A nagy konvulzió pedig, mely a század közepén bukásba sodorta a nemzetet, az ő szív-verését is megállította. Nem csoda: nem-zetéé volt az élete és ennek gyásza vitte őt a sirba. Az ő álmaért küzdött a nem-zet, költészetéből merített eszmét, célt, lelkesedést az államférfi és tudós, — s nem lehetetlen, hogy népe szerencsétlen-ségeért épp úgy mardosták őt az öntudat kigyói, mint politikai reform-társát: Szé-chenyit.

Olyan volt a sorsa, mint a szép szőke görög költőnek, Szaffónak, ki mikor elvesztett szerelmét sirva énekelte a leu-kádiai szirtfokon, a monda szerint a ten-ger hullámai a dalok által felverve, meg-áradtak és őt magukkal ragadták.

Vörösmarty költészetének bámulatos tartalmasságáról, hatásáról és bővülő ere-jéről szívünk, agyunk és műérzésünk egy-aránt beszél; s elmondhatják, hogy lán-goló hazaszeretete, végtelen ragaszkodása fajához elbeszélő, lírai és drámai költé-szetének, sőt meséinek is a fő erét képezik. A magyar történelem tanulmányozása, a magyar jog és alkotmány ismerete csak megerősítették vele született fajszeretetét; a történelemből kiolvasott méltatlan csa-pások, az ártatlanul szenvedett börtönök és kiontott vér; s a szeme láttára történt igazságtalanságok; a harmincas évek ele-jén kiadott törvénytelen katona-állítási és adóztatási rendeletek: fellázították nemes lelkét. Anonimusz és Thuróczy krónikáinak harci tárogatói, a „lobogós daliák“, a di-cső, még bukásukban is dicsőített vezé-rek, a harci diadalok fényes, tündéri ala-kokkal ihlették meg képzeletét; s végül Perczel Etelka iránt érzett méla, ábrándos szerelme eget kért — ez: a „*Zalán futása*.“

Széchenyi nagy átalakító tervei, ki fellépésével az eszmékben, a szívekben, az elfásult érzésben, az elvadult felfogás-ban, a közszellemben forradalmat idézett elő; ki midőn az izgatás legélesebb hang-jával támadta meg a magyar nép tespe-dését, fásultságát, az idegen, de helyes eszmék iránt való érzéketlenségét, szégyen-letes elmaradottságát, nemzete jóléte iránt való közönyösségét: barátjává és bálmulójává tették őt a „legnagyobb magyar“-nak. S mig Széchenyi az észhez idézte riadó-ját: *Vörösmarty* a szíveket verte fel; a haza iránt való közönbösséget törekedett egy nemes tisztító tűzben megváltani. Ez: a „*Szózat*.“

Ismerte ő azt a csodás kertet is, melyben a magyar szívnek legközvetet-lenebb, legigazabb és legszebb virágai te-remnek: a *népköltészetet*. Az érzelmek igaz-sága, mely gyakran csodákat művel, tün-dérivé válik költői lelkesedésében; a köl-esönös szerelemnek hatalma fantáziája előtt akadályt nem ismer, villik rajongják körül, s nyelvük szépségéhez csak az angyaloké hasonlú. Ez a: „*Csongor és Tünde*.“

Hazánk történeti multja, az öntudatra ébredő jelen, népének költészetete az a *szent háromság*, melyhez ő imádkozott, s

Folytatás az I. mellékleten.

melytől lelkesedést kért és kapott! — S e lelkesedést tolmácsolta Ő nemzetének és ezek miatt sirt boruja azon a magyar nyelvén, a minőn még senki soha. Énekelt a fülemile epedő hangján és a vihar tomboló rémességével; játszott a szférák hárfáján és „a velőket rázó húrokon.“

Nem csoda, ha a hatás, melyet korára és az utókorra gyakorolt példátlan a magyar művelődés történetében. Csak Petőfi fogható hozzá, kinek költészete már nem eszme, mint a Vörösmartyé, hanem az eszmének a megvalósítása. Vörösmartyának a hazaszeretetről mély érzésű és magas szárnyalású énekei vannak. Petőfi hazafias dalai már „nem is dalok: a század katonái; megannyi tárogató, fegyverek!“

Az a költői iskola, melynek ő legnagyobb alakja volt, s melyet romantikusnak nevezünk, igazi irányt ő tőle nyert tárgyban, felfogásban és hangban egyaránt. És ennek jólékony, nemesítő hatása alatt lehetkezhetett csak önálló magyar költészet, választékos, nemesen beszélő, tiszta magyar nyelv.

Csaknem félszázada már, hogy porlad. S ma születésének századik évfordulóján egy egész nemzet lelke megreszket s le- rojja hódolatát és háláját nagy költője iránt.

Más népeknek könnyű a kegyeletet nyilvánítani nagyjai iránt, csak a kis magyar nemzetnek nehéz ez ma még.

A hatalmas „Westminster“: igazi szent hely. Az angol nép benépesítette márvány- és gránitszobrokkal, a haza jeleseinak örök dicsőítésére. Megrendül a szív, ha a szentélybe lép, hol a legnagyobb dicsőség Anglia fiának örök álmát aludni; légióját látjuk kőbe vésvé azoknak a szellemóriásoknak, kik tehetségük ragyogásával és erejével hazájuknak hírt, fényt, hatalmat, dicsőséget szereztek.

Istenháza! Tele félistenekkel!

A francia „Pantheon“ így hirdeti magasztos hivatását: Nagy embereinek — a hálás haza.

A német egységet a szőke Rajnának szépséges partján, a „Niederwald“ tetején hatalmas emlékszóbor hirdeti, rajta Vilmos császár emlékmondatával: „A halottnak emlékül, az élőknek elismerésül s a jövődönök utánzásul.“

Máshol így becsülik meg nagyjaik emlékét; s ős példa, hogy a maratoni győzők emléke hőöket nevelt Aténak!

Ma már mi sem kérdezhajtuk, hogy vannak-e vajjon nekünk is nagyjaink? Kegyesebben néz le ránk a Gondviselés, hisz „megbűnhődte már e nép a multat s jövődöt.“

Igaz, hogy kicsiny faj a magyar, de — jó termőföld. Gigászokat tud szülni, kik lelkesedésükben és honszerelmükben — ha kell — magát az eget is képesek megvívni.

Ilyen dicsők emlékét fennen hirdetni, s a világnak büszkeségünk gyanánt s fiainknak példaadás gyanánt megörökíteni, a meddig nem lehet érben, vagy márványban, legalább érzelemben szent kötelessége a magyarnak.

Megemlékezésünk kezdő sorai fejezik ki e szent eszmét:

Vörösmartyé halandóságát megsemmisítette az idő; de a nemzet mai felbuzdulása hirdeti, hogy ő: halhatatlan.

A nemzet fáján ő Zrinyi, a ki hazájaért élt, és lelki fájdalomában azért halt meg.

A mi szíveink pedig hintsék emlékére a hála örök zöld borostyánját, s bizonyítsák be a világ előtt a másik nagy költő arany mondását:

„Nép, mely dicsőt s magasztost így magasztal.
Van abban élni hit, jog és erő.“

Hám Sándor dr.

Községi gazdálkodás.

(B.) Gyakran hallani panaszokat az ország minden részéről a községekben folytatott gazdálkodás és a közigazgatás módja ellen.

Mi jól tudjuk, hogy ezek a panaszok nem alaptalanok.

A községi törvény lehetőképpen minden irányban gondoskodik ugyan arról, hogy a község vagyona csonkítatlanul fenntartassék, kijelölve mindama képviselőtestületi határozatok sorát, melyek csak a törvényhatóság jóváhagyása után hajthatók végre — sőt azon túl is számos intézkedéseket tartalmaz, melyek a vagyonkezelés és a közigazgatás ügyvitelének ellenőrzésére vannak hivatva, nem is említve azt, hogy ezenkívül még egész szertára van a községek felett célzott felügyeletnek, melyből tetszés szerint válogathat akadályozó és megtorló rendszabályokat a főszolgabírótól a közig. bíróságig mindenki — mégis megesik, hogy számos község, még rendezett tanácsu város is, a benne évtizedek folyásán üzött lelkiismeretlen gazdálkodás folytán, elmerül az adósságokban; másutt az árvapénzek sinylík meg a csunya gazdálkodás következményeit; magok a nagy- és kisközségek pedig, mondhatni, hogy a vármegyének állandó kritikája alatt állanak; és mégis ha t. i. vagyon és ügykezelésük körül szorosabbra vonatik a vizsgálat gyűrűje, mindig lehet találni feljegyzésre méltó gravament.

Rendezett tanácsu városoknál, mint nagy- és kisközségeknél egyaránt, meg van az oka ennek a helyzetnek.

Az előbbieknél, ugyanis, rendszerint annyira ki van fejlődve a pájtáskodás egyrésztől a tisztikarban, másrésztől a tisztikar és képviselőtestület között-lévén minden hivatal a rokonság, atyafiság, érdekösség szálain betöltve — hogy itt nem arról van szó, hogy egymást ellenőrizzék, hanem, hogy miként segítsenek elhárítani minden akadályt egymás érdekeinek útjából. Természetesen az olyan helyen a számadások mindig vágnak, a pénztárak teljesen rendben találtaknak, a mint ez másként nem is képzelhető. És a mikor hallja az ember azokat a hálától szaturált, elismeréstől duzzadó és lelkesedéstől gerjedező felköszöntéseket, melyeket imitt-amott egymásra elmondanak: megesküdnék rá bárki, is hogy szében adminisztrált város annál ninesen. Hanem egyszer csak beüt a „krach“ mint a hunyó századnak ebben a lejáráóévében is nem egy községben történt, és akkor látjuk csak: mivé lettünk, minő mocsaras feneké van annak a szépen folydogáló közigazgatási életnek!

A rendezett tanácsu városok témájánál nem akarunk sokáig időzni, mert, hála istennek, a fennebb festett kép Újhelyre nem illik. Akárszerencsés véletlennek itulajdonsuk, akár pedig a város polgármesterében élő helyes ösztönnek; a nepotizmus és ennek édes gyermeke a korrupció nálunk bi-zony még csak sovány falatokat sem kapnak.

A nagy- és kis-községekben azonban általában van valami baj a vagyonkezelés és a közigazgatás ügymenete körül. Pedig a községek nem bírnak olyan visszaszerző erővel, mint a városok. A helytelen, vagy éppen rosszindulatu gazdálkodás és a kuszált közigazgatás a községekben gyakran gyógyíthatatlan sebeket üt. Mind-ezeknek oka pedig a szellemi erő hiánya. Még akkor is ez az ok, ha hűtlen vagyonkezelés, vagy rosszakarat esete forog fenn. Mert sok esetben meg van ugyan a jóakarát, de nines szellemi erő, mely a tettek következtéseit belátná; nines állandó tanácsadó, mely jóra vezérelné, s leszámítva a vármegyei közgyűlésből kihallatszó egy-egy mementőt, meggy minden vaktában, pusztul a vagyon mint, ha volna Csáky szalmájapuszta! De a rossz akarat működése folytán történt vagyonpusztulásnak is a szellemi erő hiánya az oka. Ez esetben ugyanis a hűtlen községi tisztviselőt nines a ki ellenőrizze.

Es itt egy nagyon elszomorító jelenségre kell utalnunk.

Ez pedig nem más, mint az, hogy a falusi földesurak, a jómódu közbirtokosok jóformán egészen visszavonulnak a községi élettől. Nem érdeklí őket sem bíróválasztás, sem képviselőtestületi közgyűlés, sem költségvetés, sem számadás; csak egybeu tűnik ki, abban t. i. hogy ha valami baj van, bűnnbakul mindjárt a jegyzőt vagy enneh egy-egy felsőbb hatóságát állítja ki és pedig mindenért, a mit a „kupak-tanács“ csak azért is elhatároz.

Hogy nálunk a földesur, a közbirtokos, a községben mint képviselőtestületi tag, vagy pláne az előljáráóságban mint bíró vagy törvénybíró megmarkolná a közigatás gyeplőit s a jegyzővel és az arravaló lelkésszel vállvetve igyekeznek mintaközöséget teremteni: az nagyon, de nagyon ritka eset.

Hol keressük tehát a községi közigazgatáshoz szükséges szellemi erőt, ha ezt az éppen arra hivatott intelligens, értelmes osztálytól sem nyerhetjük meg?

A régi világban nagyon sok földesúr job-bágyai iránt való tekintéből nem restelt uris-zékét ülni. Ma úgy látszik, hogy a földbirtokosok értelmisége kicsinyli és ignorálja a községi életet.

Pedig épp a községi életben lehetne legtöbb módja a földbirtokosoknak, oktattva javítva hatni a népre, úgy erkölcsi, mint szellemi irányban és ilyképp a nemzeti közművelődést is hatatosan előmozdítani. Mert hisz azt, hogyan kell az ősi örököt elpredálni, úri kedvteléseknek hódolni: fájdalom, már a parasztok is tudják!

MIndezeket összevetve, nagyon szükséges már, hogy a régi értelemben vett de még mindig ősi rendszerű községi gazdálkodásnak vége vetessék. A községi pénztár helyes kezelését, a közpénzek elidegeníthetlenségét talán megfogja hozni a községi pénzkezelésnek az a jó szabályrendelete mely nálunk hogy immár az léptetésnek második évtizedében ne maradjon papirosmalaszt: a község értelmiségének a köz-ügyekre gyakorlandó jóakarátú befolyásától függ.

Vármegyei ügyek.

A Kossuth-szobor létesítése ügyében ki-rendelt vármegyei küldöttség f. hó 3-án d. e. 10 órakor az alispán elnökle mellett ülésezik.

A t. vármegye közig. bizottsága leg-közelebb dec. hó 12-én (tizenkettedikén) d. e. 9 órakor tartja rendes havi ülést.

Hidátvétel. A Laborez folyónak Homonna mellett felépült vashidját dec. 5-én fogják ün-nepiesen átadni, illetve átvenni, a kereskedelem-ügyi kir. minister kiküldöttjének és a vármegye alispánjának jelenlétében. Dec. 3-án és 4-én a hidterheltetés próbáját végzik.

Uj állami iskolák, illetve tantermek és tanítói lakások építtetését vétette tervbe vármegyénk területén a közoktatásügyi kir. minister. E végből az állami 1901. évi költségvetésnek 5 millió koronájából vármegyénkre 34,000 K. kiadás van előirányozva.

Hírek a nagyvilgból.

Az orosz cár betegségében aggodalmas fordulat állott be, úgy, hogy kormányzó kineve-zésére gondolnak. Régensül a 62-ik életévében járó Nikolajevics Miklós nagyherceg van ki-szemelve.

Krüger, Transzvál volt elnöke, kinek or-szága — Vörösmartyukkal szólva — „vérben áll“. Párisban meglátogatta Loubet elnököt, hol a legmélyebb részvétellel vették ugyan körül, de egyébbel, mint vigasztalással nem szolgálhattak az agg búr elnöknek.

Kinában az ellenségeskedés, minthogy a tél egész szigorával beköszöntött, szünetel. Wal-dersee tábornagnak nem kis gondot okoz a 20,000 főnyi német haderő elszállásoltatása és élelmeztetése.

Hírek az országból.

Az országgyűlés képviselőháza meg-kezdte az 1901. évi állami költségvetés tár-gyalását. Az országnak 1901-re előirányzott szük-séglete, kerek számban, 1053 millió korona.

Goluchovszky gróf külügyi közös minister Budapestre érkezett, hogy jelentést tegyen öfel-ségének a világesemények folyásáról.

Havazás A Tátrák környékéről e hét elején erős havazást jelentettek, a minnek hideg lehelete nálunk is érezhető, sőt szemmel is látható reggelenkint az éjjel képződött fillérnyi vastag-sági jégkéregben.

Különfélék.

— Mai Tárcaánkhoz. Vörösmarty Mihály, koszorús nagy költőnk, születésének épp ma elő-került századik évfordulóját ünnepeelő mai szá-munk Tárcaájában a költőnek első és legnagyobb époszából, a „Zalán futása“-ból, — annak Beveze-tőjéből, úgyszintén a tiz Énekre terjedő éposz II. énekéből — adtunk egy jelenetnyi kivonatot, amint ott a Bodrog folyó mentében, a zempléni rév környékén „zúg a hős tábor, kelnek csikorogva, zörögve a rohanó csapatok és száz szem méri halálra“ Zalán bolgár fejedelem seregeit, a me-lyek „törnek vala szüetelen arra, merre nagy Árpád, a győző seregek fejedelme vitte hadát.“ — A ki a „Reggeli tábor“-nak címeztük kivonatot ismételve és ismételve elolvassa, hozzá még művé-szi képzelemmel és kiiskolázott rajzoló ügyes-

séggel is bír: nemesak egész szellemi mivoltjával hatása alá kerül a *Vörösmarty* költői nyelve ujságának, erejének és bájának, de a legtipikusabb szittyajellemeknek színes, a honfoglaló magyarságnak esatazajos képét veheti papírra, vagy festheti vászonra. Annnyira uralkodik abban a festőiség, a plaszticitás. — Mikor a „Zalán futás”-nak költői koncepciója megérelődött *Vörösmarty* lelkében, mindössze is csak 22 éves ifjuember volt. Mikor pedig az 1825 ben megjelent „Zalán futása” éposznak ez az első mondata: *Régi dicsőségünk, hol késel az éji homályban?* eladdig soha nem hallott hangokon megcsendült: legott elhallatszott Kárpátoktól Adriáig és hatása, hogy t. i. a régi nemzeti dicsőséget fel kell támasztani „elaggott sírjának sötét padmalából” legott érezhetővé vált a politikai élet erősebb lüktetése révén az egész országban. *Deák Ferenc* „nagy emberek” társaságában így nyilatkozott a „Zalán futása”-ról: *Uraim, mi mind elenyészünk nyomtalan, elenyészhetnek minden könyveink, de ez a könyv felmarad, míg Magyarország élni fog!* Egy új kort, egy jobb kort teremtetett a költő. Nemzeti époszával egy egész nemzetet serkentett fel ólomnehéz álmaiból. Tette pedig ezt oly időben, amidőn, mint korunkban is, a nemzeti lélek anyagias szellemet öltött magára s eltiprással fenyegette a történeti hagyományokat... És megkülönböztetett szeretettel foglalkozik *Vörösmarty*, mint foglalkozott a Névtelen Jegyző is, kinek Krónikájából vette a „Zalán futása” anyagának egy részét, a „vezérvármegyével,” *Zemplénnel Bodrogköz-szigetén,* a *Tieze, Tisza és Bodrog* közén telepíti le költői képzelete, az ezeréves mult sűrű sötétjébe úgy szólván történeti bizonyossággal bevilágító lángelke, az „ősz daliákat,” kik még „Almos harciban győztek vala,” hogy ott „csendesesen” éljenek. A szerelmét keblében vivő tündérszép „Hajnát” is a „Bodrog főenyégya esendes ölében” fürdeti meg, Hajnát, a ki „szébb a reggeli hónál, szebb a hatyttyúnál s mint hajnal csillaga: oly szép!”... A honfoglaló magyarságnak szent és hősi alakjait is — kiknek *Tüzima, Elem, Csákány* neveken állítja ki keresztlelekeiket — a „bájos” Bodrogközön temeti el... És igazán különös véletlen! Mikor egy ezredév múltával gyermekmesének minősíti a nemzeti lélektől elidegenedett szaktudomány a Névtelen Jegyző hagyományait: épp most százával tárja fel a régész ásója Bodrogközünk homokhalmaiból *Árpád* magyarjainak „kardos, örvös buzogányos” siri maradványait és az ezer éves „siket éjbe” hangot ad, fényt lövell, hogy a nemzet legelső történetírójának, a Névtelennek s legelső nagy epikusának *Vörösmarty*nak, *igen is igazuk van!* Az ezeréves sirtól a halottak feltámadnak, lelkeikkel visszazállnak, „rég dicsőség”-ről épp *Zemplén* földén tanúskodnak. — *Vörösmarty* — kétségtelenül — szerette, mert megénekelte, *Zemplén* földét. Érezzük meg e percben a szent jelenést! Ó „Zalán futása”-ban *Zemplénnel* örök emléket emelt. Mikor arról van szó, hogy *Vörösmarty*nak emléket állítat nemzete: a közadakozástól *Zemplén* el nem maradhat! Nem is fog elmaradni. Így hozza magával a szeretet kölcsönösségének örök törvénye. *Vörösmarty* és *Zemplén*: „... egymást szívben átkarolják.”

— **Királyi adományok.** Ófelsége, főispánunk közbenjárására, a ricei izraelita templom felépítésének költségeire legfelsőbb magánpénztárából 200 K. (kétszáz) korona segédelmet méltóztatott legkegyelmesebben adományozni. — Továbbá és szintén főispánunk útján: *Bogdányi Tivadar* szedliszkei tanítónak 50 K., — *Robák Vaszily* petkőzi, *Bálint Lajos* matyasózi és *Berleszki István* barkói tanítóknak 30—30 K., — végül *Kronovics József* sátoralja-ujhelyi lakosnak 20 K. s így összesen 160 K. királyi adomány érkezett.

— **Személyi hír.** *Arnótfalvy István*, vezérkari ezredes, a miskolci 10-ik honvédezdred ujonnan kinevezett parancsnoka, nov. 26-án e minőségében először időzött Ujhelyben és megismerlélte a honvédszázalóját.

— **Kinevezés.** *Osváth Ferenc* aljárabíró eddigi alkalmazásában járásbíróvá nevezetett ki. A jól kiérdemelt előléptetéshez gratulálunk.

— **Ügyészségi megbízottak.** Az igazságügyminister *Kasztriner* László dr. varannai ügyvédöt és *Lábos Béla* ujhelyi törvényszéki jegyzőt az ujhelyi ügyészség kerületébe ügyészségi megbízottakul kinevezte ki.

— **Vacsora a polgármesternél.** Székely Elek polgármester vendégszerető házána ma este negyven teritékes vacsorát ad, a melyre, a hitközségek lelkészein kívül, a hivatalfők és nagybörbész képviselőtestületi tagok vannak meghiva.

— **Névnépnep a piaristáknál.** *Kovács* Endre főgimnáziumi igazgató tisztelt barátunknak tegnapelőtt volt a nevenapja. A közszeretnek örvendő igazgató tiszteletére a főgimnázium ifjusága már a megelőző nap délutánján üdvözlő beszédből, énekből és szavalatból állott hangversenyt rendezett, melyet az ünnepezt igazgatón kívül a tanárok és a főgimnázium összes ifju-

sága végig hallgattak. *Pfeiffer* Endre VIII. o. t., az ifj. Cnképzőkör elnöke, tartalmas és meleg beszéddel üdvözölte az egész főgimnáziumi ifjuság nevében az igazgatót, ki köszönő szavaiban a szépért, a művészetért való lelkesedést, a kötelességteljesítést, az előjárók iránt érzett hálát és ragaszkodást véste az ifjuság lelkébe, s biztosította őket állandó szeretetéről és pártfogásáról. — A piaristák Endre estéjén fényes vacsorát adtak, melyre a rendháznak és az ünnepeletnek meghittebb barátai közül többen voltak hivatalosak.

— **Vörösmarty-ünnep.** A sátoralja-ujhelyi róm. kat. főgimnázium ma, december 1-én, délelőtt üli meg a nagy költő születésének századik évfordulóját, A műsor ének- és szavalati darabokból áll. *Gombos Bertalan* VII. o. tanuló pálya-nyertes értekezést olvas fel *Vörösmarty* hazafias lírai költszetéről. Az emlékbeszédet *Marikovszky* László VIII. o. tanuló tartja. — A főgimnázium ezen hazafias ünnepe alkalmából az előadás az intézetben egész napon át szünetel.

— **Zenés előadás.** A sátoralja-ujhelyi *Carolineum* leánynevelő intézet november 25-én d. u. 5 órakor a felállítandó *könyvtár* javára énekekkel és szavalattal egybekötött koncertet rendezett. — Mindig örömmel tesz lapunk jelentést az olyan társadalmi mozzanatról, melyben egészséges nyomatot látja a művelődésnek és észreveszi, hogy e művelődés vezetése tudásban és gyakorlatban kipróbált, szívben és lélekben nemes, társadalmi, nemzeti életünkre valódi áldást hirtő kezekben van. A „Carolineum” koncertjén a mélyebben gondolkodót nem az ének, vagy zene-hangok harmóniája, a szereplő lányok boldog öntudata, mint fáradságuk eredménye, ragadta meg; hanem az a jótékony, lelket melegítő gondolat, hogy e gyermekek szellemi életét a gyakorlati tudás és a női idealizmus: a szépért való lelkesedés tekintetében olyan szívek vezérlik, a kiknek az Isten imádásán kívül e földi életben egyetlen céljuk még csak ez: másokat boldogsághoz juttatni. *Lázár gróf* mondja, hogy: A fűlemilék azért szeretnek az erdő mélyén egymáshoz közel énekelni, hogy kölcsönösen megtanítsák egymást arra az igazi, mély érzésre, mely énekiükben kitör. A „Carolineum” apácai is azért élnek növendékeik társaságában, hogy lelkök minden nemességét és jóságát tüke gyanánt ültethessék az ébredő lelkébe. Ez a tüke az életben fogja meghozni a maga kamatát. A mostani koncert *könyvtár-alapítás* céljából történt. Szinte megható a tudomány foglalkozó emberre nézve, hogy mikor itt is a tudományos élet szépségeit akarják a fiatal leánynevelőkkel megkedveltetni, jótékonyaságukkal és érdeklődésükkel első helyen állanak a felnőt leányok és asszonyok; mert az intézet diszterme szűfölség telve volt igen disztes hölgyközönséggel, élén *Windisch-Graetz* Lajosné hercegnével és *Sennyey* Mici bárónővel. Örömmel láttuk ott vármegyénk tudós alispánját, *Matolai* Etelét, több polgári notabilitást, a lelkészkedő papságot és a piarista főgimn. tanárkarát. Az énekszámok lágy leányhangjai elbájosító voltak. Így a „Magyar dalok” és *Mendelssohn* „Esti dal”-ának karénekei, *Eiszelt* Jolán és *Ilonka* duetteje. A zongora-játékok szintén szorgalmas és gondos tanításról és tanulásról tesznek bizonyosságot. *Tutschek* „Nyitány”-át 6 kézre *Zajka* Jolán, *Gyulai* Margit, *Lakatos* Lenke bátor gyakorlottsággal adták elő, s igen szép volt *Schönberg* Irénkének cimbalom kísérete is. Quidant „Etude-Galop”-ját megkapó technikai ügyességgel és értelmesen tolmácsolta *Schweitzer* Leopoldin. *Leibach* „Faust-Fantasia”-ját *Füzesséry* Ilona, *Kehler* „Puttpuri”-ját *Schweitzer* Leopoldin, *Klein* Zelmá cimbalom-kíséretével könyved biztossággal játszották, s kivált a „Puttpuri”-igen tartalmas volt. *Répászky* Margit Liszt „La Regetta Veneinai”-ját adta elő a már mester példaadó művészetével és tanítványait felbátorító biztos tudással. *Tury* Mariska monológja, *Virág* Margit kedélyes német sopánkodása, *Hlavathy* Mariska igen szép figyelmet lebilincselő szavalata: érdemleges pontjai voltak a koncertnek, melyet a bent lakó növendékeknek egy játéka, mulatságos toborzótánca és egy ifjusági könyvtárt ábrázoló élőkép egészített ki. Az egész koncert harmóniájában az aranyhajú *Pallass* Athene híres birálata volt meg, mikor a muzsák különböző hangu kórusát hallotta: *Hiszem nektek egy szívetek van!* Az önfeláldozó, munkás és lelkes vezető nővéreknek hála és elismerés; az intézet fejének pedig a gondos igazgatásért nagyrabecsülés.

— **Halálozás.** *Stépan* Sándor málezai földbirtokos november hó 25-én délután 1 $\frac{1}{2}$ órakor 79 éves korában *Kassán* elhunyt. Temetése nov. hó 27-én *Málezán* ment végbe. Halotti beszédet *Kiss* Tamás málezai lelkész mondott; a családi sírbolt előtt pedig, hová porrészeit örök nyugalomra helyezték, siri beszédet *Hutka* József bánóczi ev. ref. lelkész tartott. — Elhunytát agy özvegyén kívül nagyszámu rokonság gyászolja. A megboldogult a világtól elvonult, takarékos,

egyszerű életet élt s ezért nagy vagyona tett szert, de a vagyon nem tette elbizakodottá és fényűzővé. A málezai ev. ref. egyháznak hosszú időn főgondnoka volt s ezen egyházat mintegy 6000 (hatezer) korona jótékony adományban részesíté. Áldás emlékére!

— **Bethlen-emlékünnep.** Mielőt végbe menne *Sárospatakon*, még egyszer emlékeztetjük a „Zemplén” n. é. közönségét a f. hó 8-án tartandó *Bethlen-emlékünnepre*, melynek tiszta jóvedelmét a dicső *Bethlen Gábor*, Erdély volt fejedelme, emlékére Nagy-Enyeden felállítandó szobor pénzbeli alapjának gyarapítására fogják fordítani. Az emlékünnepet tancumultság követi. Felülfizetéseket köszönettel fogad és nyilvánosan nyugtat a rendezőség. Egyébként, pedig mint a jelekből következtetnünk kell, az emlékünnep iránt igen nagy az érdeklődés nemesak vármegyében, hanem hazánk távolabbi köreibben is. Így a sárospataki emlékünnep tul van már azon a stádiumon, hogy csak közönséges iskolai ünnepek tekintsek. Az igaz hazafiassághoz és *Bethlen* nagy szelleméhez hiven a mely vallássóság ünnepeinek nézi ezt ma már mindenki! Reméljük tehát, hogy a dec. 8-iki *Bethlen-ünnep* fényes lesz ugy erkölcsi, mint anyagi sikerekben. N-Enyed város és a szoborbizottság képviselőtében *Bodrogi* János és *Váro* Ferenc *Bethlen-kollégiumi* tanárok fognak *Sárospatakra* ellátogatni. A szoboralapra szánt kegyes adományok *Baksy István* főisk. széniorhoz, vagy pedig *Csorba Sándor* és *Marton János* pénztárosok valamelyikéhez küldendők. Az emlékünnep programja a „Zemplén” mult számában olvasható. Itt, a fázékony természetiek megnyugtatósáért, még csak adjuk köztudomásra, hogy a rendezőség gondoskodott a hideg ellen is, a mennyiben az ünneplés szinteréül szolgáló főiskola imatermébe megfelelő nagyságu új kályhát állíttatott.

— **A piaristák névtára.** Háromszázadot beérő ideje már, hogy a *Kalazanzi József* alapította piarista-rend Rómából kiindulva eljutott édes hazánk ege alá is. Nagy népszerűsége mellett bizonyít, hogy Magyarországon mindmáig a legelterjedtebb tanítórend maradt, mely — a mint az 1900—1. iskolai évre most kiadott és szerkesztőségünkhez is beküldött Névtárból látjuk — nem kevesebb, mint 26 rendi intézetéből árasztja szét a nemzeti kulturának fényességét a magyar glóbusra. És a piarista-rend Magyarországon, nagyjaiban kicsinyeiben egyaránt, testestől-lelektől magyar. Elettája a magyar földben gyökerezik; életeleme a magyar föld, a magyar lég; gyömölese a magyar szellem, műveltségben, tudományban. Azonkivül nemesak egy-egy elzárkózott rendház, de közlékeny társadalmi szervezet is mindenütt; nemesak egyházi, iskolai, de társadalmi kötelességeivel is „per eminentiam” törődik. Mindezekért azután osztályrésze a közbeesület. Így van ez *Sátoralja-Ujhelyben*, így van mindenütt s így is lesz mindaddig, míg a piarista marad, a ki volt t. i. magyar; kinek jelszava a „Hazádnak rendületlenül; a kinek nemzetünk cimereben a kettős kereszt élő hite körül a hármas halom és négy folyó jelentősége sem holt fogalom; a kinek még a rendkormányzója is ez idő szerint: Magyar. — A piarista rendi házak száma 26, melyekben 394 rendi tag (ezek között tanárjelölt és ujjone összesen: 118.) van elhelyezkedve. — A piaristáknál tanult és nevelkedett az 1899—900. évben 8774 ifjú, ezeknek létszámbeli növekedése volt: 136. A piarista-tanárok közül doktori ranggal bir: 31, egyetemi tanár 3, országos és rendi képzőintézetekben működik 19, a gimnáziumokban 230, ezek közül rendes tanár: 161. — De korálva vannak a rend fején, *Magyar* Gáboron kívül, ki a *Ferenc-József-rend* lovagkeresztése, még hárman, egy, a perzsa sah öfelsége jóvoltából, a nap- és oroszlanrenddel. — A rend legidősbje *Kustár* Ignác (szül. 1813-ban — isten még sokáig éltesse!) gyémántmisés. — Aranymisések vannak: 7-en. — Volt országos képviselő: 1. — Külön-külön kívánjuk *Vörösmarty*-val minden magyar piaristának: „Addig éljen, míg a honnak él!”

— **Ősmagyar sirok a Bodrogközön.** Legujabban *Agárd* község tőszomszédságában, a *Terebesi halom* legtetéjén, honfoglalás kori sirokra bukkantak a halomnak szőlőtelepítésre kijelölt részét forgató munkások. Eddig két lovas vitéz teteme került napfényre a *Terebesi halomból*, kardpenge, kengyelvas, nyil- és dárdahegyek, zabola, ezüst gyűrűk, karperecek, ezüst ptykék, lőszerszámcasatok és hasonlók társaságában. Egy gránátkő szőlőbogyó nagyságu gyöngyszem is, keleties izlésű mozaik betétekkel díszítve. *Korchma* Menyhértnek, *Agárd* derék jegyzőjének, egyszerűen a *Terebesi halom* tulajdonosának köszöni a régészet tudománya, hogy a becses leletek el nem kallódtak és megmentettek. *Dokus* Gyula, csász. és kir. kamarás, passzionátus régész, lapunk szerkesztőjének társaságában, nov. 26-án járt kint *Agárdon* megtekinteni a ritka becsü leleteket, melyeknek szakszerű ősmerte-

Folytatás a II. mellékleten.

tését az...
téhez” c.
füzete fo
az agárd
bronz esé
tett női
penge tá
lomben f
ség” honf
és értelm

névszerin
Bajusz A
Bánóczy
József, Cs
István, F
Dezső dr.
sányi Gy
Kovács B
Marchalk
Ferenc, M
Nagy Bél
Béla, Ráb
Scholcz I
Suhajda
Szent-Gy
Artur és
a vármeg
7-én, pént
estét rend
delem a

cára mai
rösmarty
lázós dá
szedő nov
hétfői nap
is hétfő v

Füzesséry
barátunk
tetéssel te

— Gy
százados,
ideig kevesebb,
egyik ked
gyászejlen
Pesten f.
halt. A m
kis leánya

— F
tudományo
dett; rend

Alkalmi t
örömünne
nak. Régi
kor igény
adta át a
házi szón
jegyző, bá
Hajzer E
az urvaes
I aljegyző
be nem f
pedig Iste
ráski ref.
latot a m
hazaszere
ref. énekl
dirigálása
mutatta b
közzselle
tisztetel
ur a hely
látó házi
buzgó és
dott közz
jelenvolt
az idősebb
egyházb
muló test
áldomásp
nemeslel
hogy mi

rumo
napo
borok
csoko
mint

tését az „Adalékok Zemplén-vármegye Történetéhez“ c. folyóiratunknak 1901. évi január havi füzeté fogja hozni. Addig is felemlítjük, hogy az agárdi leletnek unikum számba megy egy bronz esészikéje, mely a törzs nélkül eltemetett női koponyacsont mellett feküdt egy kőspenge társaságában. Ez a lelet bizonyos értelemben fényt vet a családtag, vagy épp a „feleség“ honfoglalás kori temetésének ritus módjára és értelmére.

— **Táncest.** A sátoralja-ujhelyi fiatalság, névszerint: Adorján Kálmán, Adriányi Béla, Bajusz Andor, Bajusz Ernő, Bajusz Zoltán, ifj. Bánóczy Kálmán, Benesik Béla, Chotvács H. József, Csörgheő István, Czákó Ignác, Fedák István, Fejér Barna, Fejér Elemér, Füzesséry Dezső dr., Gőrgy Géza, Gortvay Aladár, Harasnyai Gyula, Hlavathy Béla, Klimó Menyhért, Kovács Béla, Lang Ferdinánd, Legeza János, Marschalkó Jenő, Meczner Gyula ifj., Meczner Ferenc, Mester Dezső, Miklós Béla, Móró Gyula, Nagy Béla, Péchy Andor, Péchy Aurél, Posgay Béla, Rába István, Remenyik Pál, Ruby Pál, Scholz István, Schulez Sándor, Schmidt Lajos, Suhajda Vilmos, Staut József, Szemere Dezső, Szent-Györgyi Zoltán, Tóth Alajos, Wittenberger Artur és ifj. Zsoldos Benő Sátoralja-Ujhelyben, a vármegye-háza nagytermében, 1900. december 7-én, pénteken, este fél 9 órakor, zártkörű táncestét rendeznek. — *A fennmaradó tiszta jövedelem a helybeli árvaház javára fordítatik.*

— **Sajtóhiba.** Fokozott vigyázásunk dacára mai ünnepi számunknak első lapján, a *Vörösmarty* nevének piros nyomása alatt, az elhalálozás dátumát hibásan szedte nov. 15-ére a szedő nov. 19 helyett. November 19-iké 1855-ben hétfői napra esett. Vörösmartynek a születésnapja is hétfő volt 1800. dec. 1-én.

— **Uj jogi doktor.** Füzesséry Dezső dr., Füzesséry Tamás nagy-mihályi főszolgabíró t. barátunk fia, a jogtudományi doktorátust kitüntetéssel tette le. Gratulálunk!

— **Gyászhir.** Kőcsön Ferenc m. kir. honvédszázados, ki a helybeli zászlóaljnál is hosszabb ideig szolgált, s ki társadalmi életünknek is egyik kedvelt alakja volt, mint az előttünk fekvő gyászjelentésből meghatottsággal olvassuk, Budapestén f. é. nov. 29-én 45 éves korában meghalt. A megboldogultat neje, sz. Weigl Ilona és kis leánya gyászolják. Ny. b.!

— **Friedmann Ármán dr.,** az összes gyógytudományok tudora, Sátoralja-Ujhelyben letelepedett; rendel Kazinczy-utcai (523 sz.) lakásán.

— **Templomszentelés Nagy-Ráskán.** Alkalmi tudósítónk írja: Folyó évi nov. 25-én örömmünnepe volt a nagy-ráski ev. ref. egyháznak. Régi templomát ujjal cserélte fel és azt a kor igényeihez mert kényelemmel és diszszel adta át a jövő nemzedéknek. Az alkalmi egyházi szónoklatot *Hutka József* egyházmegyei főjegyző, bányai ref. lelkész, a szentelő beszédet *Hajzer Endre* ref. esperes, hardicsai ref. lelkész; az urvaesoraí agendát *Péter Mihály* e. megyei I. aljegyző és gálszécsi ref. lelkész, a templomba be nem fért gyülekezetnek szóló szentbeszédet pedig Isten szabad ege alatt *Soltész Gyula* kisráski ref. lelkész tartotta. Valamennyi szónoklatot a mélyeséges hitből fakadó vallás- és a forró hazaszeretett heve hatotta át. A 24 tagból álló ref. énekkar, *Berecz Károly* helybeli ref. tanító dirigálása mellett, nyilvánosan ez alkalommal mutatta be az egyházi és iskolai életre, tehát a nép közszellemére szolgáló üdvös voltát. — Isten-tisztelet után közébed volt, melyen az esperes ur a helybeli lelkészért, *Babarék Dániel* vendéglátó házigazdájért, a templomépítés körül kifejtett buzgó és szép sikerű fáradozásait méltatva, mondott köszöntőt; *Babarék D.* az esperes urért; a jelenvolt em. tisztségviselőért *Berecz Károly* tanító, az idősebbik, a lelkész és tanítói testületnek a ref. egyházban mindenkor tapasztalt és soha el nem muló testvéries és családias egyetértéséért emelt áldomáspohárt. *Hutka* e. m. főjegyző, a tanítók nemeslelkű barátja, reflektált az egyetértésre, hogy minuciózál tekintetek soha se rontsák ezt,

hanem mindenkor a Haza, Egyház igaz szerelme legyen a kapes, mely e két testületet összetartja, folyvást erősítse. *Péter Mihály*, egyházi író, a ref. lelkészét, a kitünő magyar konyhamesternőt s a jelenvolt vendégkönyveket köszöntötte fel szép beszéddel. Egyáltalán meglátszik, hogy a 28 kis egyházat számláló f. zempléni egyházmegye nehéz kulturviszonyok közt derekasan tör a cél felé, mit az is mutat, hogy *errefelé a nép jőzön, munkás és vagyonos.*

— **Lopás.** A mult héten Grünberger Adolf istállójába lopódzott Takács János magyar-izségi származású napszámos és felhasználva a kocsis távollétét, magára öltötte annak vadonatúj téli kabátját, ott hagyván helyébe rongyos ködmönét. Amde nem sokáig parádézott az új ruhában, mert még aznap elfogták s a rendőrségtől a büntető bírósághoz kísérték.

— **Össeégett gyermek.** Gereselyből írja tudósítónk: Nov. hó 26-án reggel Hreha András 2 éves leánykája az ágyból zsúpszalmát véve ki, azt a spórhelyen égő tüzre, az ajtó nyílásán keresztül, kezdette bedugdosni, de a mint az égő zsúpszál lángja a kezéhez közeledett, hirtelen a földre, maga alá dobta, mely aztán ott tovább égve ruháját gyújtotta meg. Az égő gyermek, mintha oda cövekelték volna, eszméletlenül állott egy helyben, fél teste lángokban. Mellette volt 6 éves fiú testvére is, ki a nagy félelem miatt se segíteni, se pedig a kamarában foglalatoskodott édes anyjáért kiszaladni nem volt képes. A váratlanul oda toppant szomszédasszony oltotta el az égő gyermek ruháskáját, de már későn, mert még aznap este kiszenvedett. Szülők: okuljatok!

— **Eltűnt.** Moskovics Móriéné dombrádi birtokos neje nemrégiben bejelentette a hatóságoknál, hogy férje hazulról eltűnt. Az eltűnést még gyanusabbá tette az a körülmény, hogy Moskovics eltávovása idején egy ujhelyi pénztárnál 2600 koronát vett fel váltóra. Nyomozása tehát oly irányban is folyt, hogy nem esett-e valamely büntető áldozatává. Ezenközben azonban más fordulatot vett a dolog, mert kitudódott, hogy Moskovics uram biz' Amerikába vitorlázott. Bizonyára oka volt reá.

— **Lapunk jövő száma, a kettős ünnep alkalmából, kivételesen szombaton, azaz dec. hó 8-án d. e. jelenik meg, miről t. munkatársainkat és hirdetőtő feleinket eleve tájékoztatjuk. — A „Zemplén“ szerkesztősege és kiadóhivatala.**

Henneberg-selyem

— csak akkor valódi, ha közvetlen gyárainból rendeltek. — fekete, fehér és színes, 45 krtól 14 ft 65 krig méterenként. Mindenkinek postabér és vámmentesen valamint házhoz szállítva. — **mintákat pedig postafordultával küldenek Henneberg G.** (cs. és k. udvari szállító) selyemgyárai Zürichben.

— Magyar levelezés Svájcba kétszeres levélbélyeg ragasztandó — 1.

Egyesületi élet.

Szegény gyermekek felruházása. Az emberszeretet nemes művét végezte — írja tudósítónk — a sátoralja-ujhelyi izraelita anyahitközség kebelében működő „Iskolázatőgyesület“, midőn ez évi nov. hó 25-én nem kevesebb, mint *kilencvenhat* gyermeket ruházott fel, megvédelmendező őket a téli hidegtől és lehetővé tévén nekik az iskolába járást, midőn előbb már 140 korona értékű tankönyvekben is részesítette őket. — Kozmai Kun Frigyes, az egyesület érdemes elnöke, szép számu közönség részvétele mellett nyitotta meg a ruhakiosztás ünnepét, hangsúlyozván, hogy az egyesület a jelen alkalommal eddig még soha el nem ért számu tanuló fog télére felruházni. Ez ugyan szomorú bizonyítéka a nyomor növekedésének; de annál fokozottabb mértékben támogatásuk a tagok egyesületünket és buzduljanak mennél nagyobb áldozó készségére és pártolására. „Ez évben“

— mondotta az egyesületnek érdemes elnöke — „elvünk volt senkit vissza nem utasítani; mert ebben az évben ünnepli meg az egyesület huszonöt éves fennállásának jubileumát. Részesüljön tehát mindenki segegelemben, ki hozzánk folyamodott. A mi nemes és minden áldozatra kész közönségünk nem fog bennünket eszerben hagyni, még akkor sem, ha anyagi képességünkön ez alkalommal túlterjeszkedünk is.“ — *Erényi Manó* dr. egyesületi titkár, felolvasta jelentését, melyből megtudtuk, hogy az egyesület ez év folyamán 1500 koronát meghaladó értékben gyakorolta a könyörületesség nemes munkáját. Kiosztott: 96 pár eszima, 192 ing, 48 fejkendő, 15 nagy-kendő, 16 leányruha, 27 nadrág, 10 rokk, 32 sapka. A felruházottak közül 40 gyermek az anyaközség, 54 az állami és 2 az „orth. izr. hitközség“ iskolájába jár. Kegyelettel emlékezett meg egyesületünk titkára azokról az elhunytakról is, kik neveiknek halhatatlanságot biztosítottak az egyesület részére tett hagyományakkal; ilyenek: Bretzenheim herceg 1000 K. Klein Jakab és neje 500 K., Weisz Armin dr. 200 K. ifj. Schön József 100 K. Szőlősi Bernát és neje 300 K., Kornstein Ignác 200 K., Perlstein József, ki elhalt Eszter leánya nevére tett 200 K. alapítványt, Seeon Zsigmond 600 K., Ganzler Alajos és neje 400 K., Sewarecz Bernát 200 K., Nagy Armin dr. 200 K. Áldás emlékökre! — Az egyesületet évente nagyobb összeggel segítik: Schön Vilmos dr. (40 K.), Reichard Salamon dr. (20 K.), Ligeti József Iduska leánya nevében (20 K.). A helybeli pénztintézetek 40—50 koronával járulnak egyesületünk céljaihoz. — A ruhakiosztás megtörtéte után az egyik IV. osztályos szegény leányka szép és megható szavakban tolmácsolta, társai nevében is, mélyen átértett háláját a nemes egyesület iránt; szépen megköszönte, hogy a könyörület eme cselekedetével lehetővé tették nekik az iskolába járást és megvédték őket a tél zord hidegtől. — A gyermeki ártatlanság és őszinteség eme szavai sok szemben könyveket esáltak, látható jeleit annak a nemes érzésnek, mely ily alkalomkor az emberi szívben önkényt kifejezésre jut, különösen a gyöngéd eemnél, a mi nem is csoda, mert hiszen az érzelmek világában övék a vezérszerep! — Az elnök szívesen fegadta a gyermekek hálálkodását, mert e hálában látja biztosítékát annak, hogy az egyesület nemesen töltibe hivatását. Ennek a hálának artóságára, szorgalomra, vallásosságára és hazafiságra szólította fel a gyermekeket, a nagy közönséget pedig fokozott pártolásra, — egyszerűsmind az ünnepet befejezettnek nyilvánította.*

Sch.

* Vajha a nyomornak enyhítése ne csak szűk felekezeti térére szorítkozzék, de lenne ez az emberiség az egész társadalomnak mindennapi ténykedése, tér és időbeli korlátok nélkül. Az ég áldása legyen a nemes adakozóknak!
Szerk.

TANÜGY.

A Zemplén-vármegyei Tanító-Egyesület hivatalos rovata.

— Rovatvezető: Molnár Gyula. —

Kéziratok rovatvezetőhöz S.-A.-Ujhelybe küldendők.

A természettudományi oktatás jelentősége.

C. Baenitz dr. után írta: *Hódinka Ágost.*

A természetvizsgálókat mindenkor az a cél, az a törekvés lelkesítette, hogy a természeti testeket és a természetereket ne csak kikutassák, hanem egyuttal az összes természet legkülönfélébb és legbonyolultabb tüneményeit — mint egy egyetlen erőnek folyamányát — megismerjék és ezen erő által az ellentéteket (vonzás-taszítás) egy egységgé kössék össze. Már Heraklit (ezelőtt 2400 évvel) a tüzet mondja minden lény őselemének; az idősb Herschel azt állítja, hogy minden a fény által jött létre, — és Ph. Spiller már az újabb időben (1868)

Legolesőbb bevásárlási forrás !!

Elsőrendű fűszer-, csemege, déli gyümölcs-, Koestlin és Schmidt Viktor és fia-féle tea sütemények, angol eredeti rumok, khinai és orosz teák, kül- és belföldi sajtok, páczolt halmeműek, zöldség konzervek, debreczeni paprikás szalonna, naponta friss tormás virsli, magyar és francia cognac és pezsgők, különleges likörök, ménes-magyarad-hegyaljai asztali borok, egri bika vér és budai sashegyi vörös borok, saját termésű igen régi szamorodni és asszu borok, Suchard és Küfferle csokoládék, Suchard, Van Houten, Bensdorp cacao, Nestlé gyermekliszt-, templomi, asztali, és karácsonyi gyertyákból, valamint több száz igen szép csukorka ajándékokból és diszekből karácsonyfára.

MALÁRTSIK GYÖRGY-nél S.-A.-Ujhely

főtér 5. szám.

Pontos kiszolgalat és szolid árak!

Friss és jó árúk!

tését az „Adalékok Zemplén-vármegye Történetéhez“ c. folyóiratunknak 1901. évi január havi füzeté fogja hozni. Addig is felelünk, hogy az agárdi leletnek unikum számba megy egy bronz eszékéje, mely a törzs nélkül eltemetett női koponyacsont mellett feküdt egy kősepenge társaságában. Ez a lelet bizonyos értelemben fényt vet a családtag, vagy épp a „feleség“ honfoglaláskori temetésének rítus módjára és értelmére.

— **Táncest.** A sátoralja-ujhelyi fiatalok, névszerint: Adorján Kálmán, Adriányi Béla, Bajusz Andor, Bajusz Ernő, Bajusz Zoltán, ifj. Bánóczy Kálmán, Benesik Béla, Chotvács H. József, Csörghéó István, Czákó Ignác, Fedák István, Fejér Barna, Fejér Elemér, Füzesséry Dezső dr., Görgey Géza, Gortvay Aladár, Harányi Gyula, Hlavathy Béla, Klimó Menyhért, Kovács Béla, Lang Ferdinánd, Legeza János, Marschalkó Jenő, Meczner Gyula ifj., Meczner Ferenc, Mester Dezső, Miklós Béla, Móró Gyula, Nagy Béla, Péchy Andor, Péchy Aurél, Posgay Béla, Rába István, Remenyik Pál, Ruby Pál, Scholcz István, Schulez Sándor, Schmidt Lajos, Suhajda Vilmos, Staut József, Szemere Dezső, Szent-Györgyi Zoltán, Tóth Alajos, Wittenberger Artur és ifj. Zsoldos Benő Sátoralja-Ujhelyben, a vármegye-háza nagytermében, 1900. december 7-én, pénteken, este fél 9 órakor, zártkörű táncestet rendeznek. — *A fenmaradó tiszta jövedelem a helybeli árvaház javára fordítatik.*

— **Sajtóhiba.** Fokozott vigyázásunk dacára mai ünnepi számunknak első lapján, a *Vörösmarty* nevének piros nyomása alatt, az elhalálozás dátumát hibásan szedte nov. 15-ére a szedő nov. 19 helyett. November 19-ike 1855-ben hétfői napra esett. Vörösmartynek a születésnapja is hétfő volt 1800. dec. 1-én.

— **Uj jogi doktor.** Füzesséry Dezső dr., Füzesséry Tamás nagy-mihályi főszolgabíró t. barátunk fia, a jogtudományi doktorátust kitüntetéssel tette le. Gratulálunk!

— **Gyászír.** Kőcsön Ferenc m. kir. honvédszázados, ki a helybeli zászlóaljnál is hosszabb ideig szolgált, s ki társadalmi életünknek is egyik kedvelt alakja volt, mint az előttünk fekvő gyászjelentésből meghatottsággal olvassuk, Budapestén f. é. nov. 29-én 45 éves korában meghalt. A megboldogultat neje, sz. Weigl Ilona és kis leánya gyászolják. Ny. b.!

— **Friedmann Ármán dr.,** az összes gyógytudományok tudora, Sátoralja-Ujhelyben letelepedett; rendel Kazincezy-uteai (523 sz.) lakásán.

— **Templomszentelés Nagy-Ráskán.** Alkalmi tudósítónk írja: Folyó évi nov. 25-én örömmünnepe volt a nagy-ráski ev. ref. egyháznak. Régi templomát ujjal cserélte fel és azt a kor igényeihez mert kényelemmel és díszszel adta át a jövő nemzedéknek. Az alkalmi egyházi szónoklatot *Hutka* József egyházmegyei főjegyző, bányóci ref. lelkész, a szentelő beszédet *Hajzer* Endre ref. esperes, hardiesai ref. lelkész; az urvacsorai agendát *Péter* Mihály e. megyei I. aljegyző és gálszécsi ref. lelkész, a templomba be nem fért gyülekezetnek szóló szentbeszédet pedig Isten szabad ege alatt *Soltész* Gyula kis-ráski ref. lelkész tartotta. Valamennyi szónoklatot a mélyeséges hitből fakadó vallás- és a forró hazaszeretett heve hatotta át. A 24 tagból álló ref. énekhar, *Berecz* Károly helybeli ref. tanító dirigálása mellett, nyilvánosan ez alkalommal mutatta be az egyházi és iskolai életre, tehát a nép közszellemére szolgáló üdvös voltát. — Isten-tisztelet után közebéd volt, melyen az esperes ur a helybeli lelkészért, *Babarék* Dániel vendéglátó házigazdájért, a templomépítés körül kifejtett buzgó és szép sikerű fáradozásait méltatva, mondott köszöntőt; *Babarék* D. az esperes urért; a jelenvolt em. tisztviselőért *Berecz* Károly tanító, az idősebbik, a lelkész és tanítói testületnek a ref. egyházban mindenkor tapasztalt és soha el nem muló testvéries és családias egyetértéséért emelt áldomáspohárt. *Hutka* e. m. főjegyző, a tanítók nemeslelkű barátja, reflektált az egyetértésre, hogy minucialis tekintetek soha se rontsák ezt,

hanem mindenkor a Haza, Egyház igaz szerelme legyen a kapocs, mely e két testületet összetartsa, folyvást erősítse. *Péter* Mihály, egyházi író, a ref. lelkészét, a kitiűnő magyar konyhamesternőt s a jelenvolt vendégkönyveket köszöntötte fel szép beszéddel. Egyáltalán meglátszik, hogy a 28 kis egyházat számláló f. zempléni egyházmegye nehéz kulturviszonyok közt derekasan tör a cél felé, mit az is mutat, hogy *errefelé a nép józan, munkás és vagyos.*

— **Lopás.** A mult héten Grünberger Adolf istállójába lopódzott Takács János magyar-izségi származású napszámos és felhasználva a kocsis távollétét, magára öltötte annak vadonatúj téli kabátját, ott hagyván helyébe rongyos ködmönét. Amde nem sokáig parádézott az új ruhában, mert még aznap elfogták s a rendőrségtől a büntető bírósághoz kísérték.

— **Összeégett gyermek.** Gereselyből írja tudósítónk: Nov. hó 26-án reggel Hreha András 2 éves leánykája az ágyból zsúpszalmát véve ki, azt a spórhelyen égő tűzre, az ajtó nyílásán keresztül, kezdette bedugdosni, de a mint az égő zsúpszál lángja a kezéhez közeledett, hirtelen a földre, maga alá dobta, mely aztán ott tovább égve ruháját gyújtotta meg. Az égő gyermek, mintha oda cövekeltek volna, eszméletlenül állott egy helyben, fél teste lángokban. Mellette volt 6 éves fiú testvére is, ki a nagy félelem miatt se segíteni, se pedig a kamrában foglalatoskodott édes anyjáért kiszaladni nem volt képes. A váratlanul oda toppant szomszédasszony oltotta el az égő gyermek ruháskáját, de már későn, mert még aznap este kiszendetett. Szülők: okuljatok!

— **Eltűnt.** Moskovics Móriéné dombrádi birtokos neje nemrégiben bejelentette a hatóságoknál, hogy férje hazuról eltűnt. Az eltűnést még gyanúsabbá tette az a körülmény, hogy Moskovics eltávazása idején egy ujhelyi pénzintézetnél 2600 koronát vett fel váltóra. Nyomozása tehát oly irányban is folyt, hogy nem esett-e valamely büntető áldozatává. Ezenközben azonban más fordulatot vett a dolog, mert kitudódott, hogy Moskovics uram biz' Amerikába vitorlázott. Bizonyára oka volt reá.

— **Lapunk jövő száma, a kettős ünnep alkalmából, kivételesen szombaton, azaz dec. hó 8-án d. e. jelenik meg, miről t. munkatársainkat és hirdetőtő feleinket eleve tájékoztatjuk. — A „Zemplén“ szerkesztősége és kiadóhivatala.**

Henneberg-selyem

— csak akkor valódi, ha közvetlen gyáraimból rendeltek. — fekete, fehér és színes, 45 krtól 14 ft 65 krig méterenként. Mindenkinek postabér és vámmentesen valamint házhöz szállítva, — **mintákat pedig postafordultával küldenek Henneberg G.** (cs. és k. udvari szállító) **selyemgyárai Zürichben.**

— Magyar levelezés Svájcba kétszeres levélbélyeg ragszandó — 1.

Egyesületi élet.

Szegény gyermekek felruházása. Az emberszeretet nemes művét végezte — írja tudósítónk — a sátoralja-ujhelyi izraelita anyahitközség kebelében működő „Iskolázatóegyesület“, midőn ez évi nov. hó 25-én nem kevesebb, mint *kilencvenhat* gyermeket ruházott fel, megvédelmezendők a téli hidegtől és lehetővé tévén nekik az iskolába járást, midőn előbb már 140 korona értékű tankönyvekben is részesítette őket. — Kozmai Kun Frigyes, az egyesület érdemes elnöke, szép számu közönség részvétele mellett nyitotta meg a ruhakiosztás ünnepét, hangsúlyozván, hogy az egyesület a jelen alkalommal eddig még soha el nem ért számu tanuló fog télére felruházni. Ez ugyan szomorú bizonyítéka a nyomor növekedésének; de annál fokozottabb mértékben támogassák a tagok egyesületünket és buzduljanak mennél nagyobb áldozó készségére és pártolására. „Ez évben“

— mondotta az egyesületnek érdemes elnöke — „elvünk volt senkit vissza nem utasítani; mert ebben az évben ünnepli meg az egyesület huszonöt éves fennállásának jubileumát. Részesüljön tehát mindenki segegelemben, ki hozzánk folyamodott. A mi nemes és minden áldozatra kész közönségünk nem fog bennünket cserben hagyni, még akkor sem, ha anyagi képességünkön ez alkalommal túlterjeszkedünk is.“ — *Erényi* Manó dr., egyesületi titkár, felolvasta jelentését, melyből megtudtuk, hogy az egyesület ez év folyamán 1500 koronát meghaladó értékben gyakorolta a könyörületesség nemes munkáját. Kiosztatott: 96 pár csizma, 192 ing, 48 fejkendő, 15 nagy-kendő, 16 leányruha, 27 nadrág, 10 rokk, 32 sapka. A felruházottak közül 40 gyermek az anyaközség, 54 az állami és 2 az „orth. izr. hitközség“ iskolájába jár. Kegyelettel emlékezett meg egyesületünk titkára azokról az elhunytakról is, kik neveiknek halhatatlanságot biztosítottak az egyesület részére tett hagyományakkal; ilyenek: Bretzenheim herceg 1000 K. Klein Jakab és neje 500 K., Weisz Armin dr. 200 K. ifj. Schön József 100 K. Szőlősi Bernát és neje 300 K., Kornstein Ignác 200 K., Perlstein József, ki elhalt Eszter leánya nevére tett 200 K. alapítványt, Seeón Zsigmond 600 K., Ganzler Alajos és neje 400 K., Seward Bernát 200 K., Nagy Armin dr. 200 K. Áldás emlékökre! — Az egyesületet évente nagyobb összeggel segítik: Schön Vilmos dr. (40 K.), Reichard Salamon dr. (20 K.) Ligeti József Iduska leánya nevében (20 K.). A helybeli pénzintézetek 40—50 koronával járulnak egyesületünk céljaihoz. — A ruhakiosztás megtörtéte után az egyik IV. osztályos szegény leányka szép és megható szavakban tolmácsolta, társai nevében is, mélyen átértett háláját a nemes egyesület iránt; szépen megköszönte, hogy a könyörület eme cselekedetével lehetővé tették nekik az iskolába járást és megvédték őket a tél zord hidegétől. — A gyermeki ártatlanság és őszinteség eme szavai sok szemben könyvet csaltak, látható jeleit annak a nemes érzésnek, mely ily alkalomkor az emberi szívben önkényt kifejezésre jut, különösen a gyöngéd eemnél, a mi nem is csoda, mert hiszen az érzelmek világában övék a vezérszerep! — Az elnök szívesen fogadta a gyermekek hálálkodását, mert e hálában látja biztosítékát annak, hogy az egyesület nemesen töltibe hivatását. Ennek a hálának artóságára, szorgalomra, vallásosságra és hazafiságra szólította fel a gyermekeket, a nagy közönséget pedig fokozott pártolásra, — egyszerűsmind az ünnepet befejezettek nyilvánította.*

Sch.

* Vajha a nyomornak enyhítése ne csak szűk felekezeti térre szorítkoznék, de lenne ez az emberiség az egész társadalomnak mindennapi ténykedése, tér és időbeli korlátok nélkül. Az ég áldása legyen a nemes adakozóknak!
Szerk.

TANÜGY.

A Zemplén-vármegyei Tanító-Egyesület hivatalos rovata.

— Rovatvezető: Molnár Gyula. —

Kéziratok rovatvezetőhöz S.-A.-Ujhelybe küldendők.

A természettudományi oktatás jelentősége.

C. Baenitz dr. után írta: *Hódinka* Ágost.

A természetvizsgálókat mindenkor az a cél, az a törekvés lelkesítette, hogy a természeti testeket és a természetöröket ne csak kikutassák, hanem egyuttal az összes természet legkülönfélébb és legbonyolultabb tüneményeit — mint egy egyetlen erőnek folyamányát — megismerjék és ezen erő által az ellentéteket (vonzás-taszítás) egy egységgé kössék össze. Már Heraklit (ezelőtt 2400 évvel) a tüzet mondja minden lény őselemének; az idősb Herschel azt állítja, hogy minden a fény által jött létre, — és Ph. Spiller már az újabb időben (1868)

Legolesőbb bevásárlási forrás ! !

Elsőrendű fűszer-, csemege, déli gyümölcs-, Koestlin és Schmidt Viktor és fia-féle tea sütemények, angol eredeti rumok, khinai és orosz teák, kül- és belföldi sajtok, páczolt halmékek, zöldség konzervek, debreczeni paprikás szalonna, naponta friss tormás virsli, magyar és francia cognac és pezsgők, különleges likörök, ménes-magyarad-hegyaljai asztali borok, egri bika vér és budai sashegyi vörös borok, saját termésű igen régi szamorodni és asszu borok, Suchard és Küfferle csokoládék, Suchard, Van Houten, Bendsorp cacao, Nestl gyermekliszt, templomi, asztali, és karácsonyi gyertyákból, valamint több száz igen szép csukorka ajándékokból és díszekből karácsonyfára.

MALARTSIK GYÖRGY-nél S.-A.-Ujhely

főtér 5. szám.

Pontos kiszálgát és szolid árak!

Friss és jó árúk!

imígy nyilatkozik: „A fénynek és a hőnek összeforrása az aether, mely egyuttal rezgéseinek átvitele által a többi tümeményeket és az általa kifejtett nyomás által a világűr anyagaiból a testeket hozza létre, nekik határozott alakot ad, a testek mozgásait a világűrben fenntartja és irányítja és oka a vegyrokonságnak.“ És a természettudomány az ő követőinek jelzett törekvése által valóban igen előrehaladt; annak minden része arról tesz biznyságot, hogy „az egység a természetben“ nem pusztá tévhit és nem ábrándkép.

A fénynek és a sugárzóhőnek egysége a legegyszerűbb kísérletek által kimutatható és a napspectrum vegyi- és hősugarainak felfedezése* által a legújabb időben még több bizonyítékot nyert.

A természeti testek egységét bizonyítják az eddig felfedezett elemek is, a melyekből minden test előjövetele különfélesége dacára összetéve van. E téren való további kutatásoknál nem az elemek számának növekedése, hanem kibebbedése volna a várható eredmény, amint-hogy az ammoniumról is kiderült, hogy az nem elem, hanem nitrogénből és hidrogénből áll (NH₄.)

A csillagászat terén az üstökösök talányszerű volta csak nem régen lett megoldva. Minden üstökös egy hullócsillag-rajhoz tartozik és nem egyéb, mint ennek legsűrűbbé tömörült része. Zöllner elmélete szerint a ködburok és az üstök nem hullócsillagokból állanak ugyan, hanem végtelenül finom gözből, mely az üstökös magvát képező szilárd részekből a nap melege által fejlődik; ezt a gözt a nap elektricitása taszítja, minélfogva mint uszály (üstök) huzódik az üstökös után és saját elektricitása folytán világít. Ezen állítást igazolják a spectral-analitikai és egyéb láttani kísérletek, melyek szerint az üstökösök magvának folytonos, visszavert napfénytől származó szinképe van, a ködburoknak és az uszálynak szinképe ellenben ugynevezett háromszalagos szinkép, mely önvilágító gázaktól ered és a szénvegyületek szinképehez hasonló.

Már Humboldt kimutatta, hogy a hullócsillagok, tüzugyók és meteorok együvé tartoznak. Ezen, minden idők legnagyobb természetvizsgálója előtt sem lebegett más cél, „mint a testi (anyag) dolgok tümeményeit összefüggésükben, a természetet mint benső erők által mozgatott és éltetett egészet fogni fel.“

Ez a nagy mestertől maradt örökség, melyet mindazoknak el kell fogadni, akik vagy egész erejüket a természet tágabb kutatásának szentelik, vagy pedig e kutatások eredményeit tanszékéről hirdetik. E cél elérése által eltűnnek a teremtés rejtvényei és mi jól érezzük magunkat a természetben, a mi közös szülőanyánk ölében, a melyben idegennek lenni — mindenkire nézve kárt és idegyent hoz... (Rossmässler).

Minden iskolának, melyben természettudományok taníttatnak, az a feladata, hogy a természettudományi oktatásnál célt tüzzön maga elé, mely hozzá és az ügühöz méltó. Ezt a célt az iskola nem az által éri el, hogy tetszésszerinti egységek, eme vagy ama szempont szerint rendezve, a természettudományok tág köréből vétessenek elő, hanem ez a cél abban áll, hogy a növendékekben készítsék elő a természetben való egység megértése, mely egység a természeti testek, a természeti erők összefüggésében és az ő egységes összműködésében nyilvánul.

Mindaddig, a mig a természettudomány-nak magáért az igazságért és világosságért kellett küzdenie, ettől a céltől az iskola eltekint-hetett; most azonban már az iskolának is az a kötelessége, hogy kijelölt utakon haladjon, mert a teremtőnek nem egyes teremtményét, hanem a teremtést az ő szerves egységében kell fel-fogni és megérteni tanítani és tanulni. Ha minden teremtmény a teremtő bélyegét viseli magán és reá emlékeztet, ez annál inkább lehetséges, ha a teremtményt az összhangzó természettel való összefüggésében, elevenségében, legfőbb tökéletességében és célszerűségében ismerjük meg. Csak így lesz az aeszthetikai és erkölcsi képzés helyes módon előmozdítva, csak így lesz a lélek a törvényszerű uralkodás iránt fogékonyvá téve.

Természettudományt ily értelemben tanítani, jelenti nemcsak az emlékeztetést, hanem a kedélyt és az értelmet is igénybe venni és utóbbit képessé tenni arra, hogy tiszta áttekintést nyerjen benső összefüggésben álló dolgoknak és tümeményeknek nagy mennyisége fölött. Csak így tesz valódi szolgálatot az iskola az életnek; a tanulót képessé teszi a későbbi életben a természettel való barátságos közlekedésre — és a hazai természet megismerése által szeretetet olt be az ifjui szívekbe a szülőföld és a haza iránt.

Röll dr. az ő „naturwissenschaftlicher Unterricht“-jében azt mondja: „A gondolatot, melyszerint a természettudományok tanulmányozásának a célja általános világnézet, az újabb kor nagy természetvizsgálói általánosán kimon-

* Hunt kísérletekkel mutatta ki, hogy a napspectrum vörös sugarai hő-, a sárga sugarai fény-, a kék (és ibolya) sugarai pedig vegyi hatásnak.

dották. Ezek közt Humboldt Sándor a legjelentékenyebb, a ki az ő „Kosmos“-ában kimutatja, mily jelentőséget érhet el a természettudományi képzés... Az ő életének nagy célja volt a természettudományi tümeményeket nemcsak előadni, hanem ezeket össze is kapesolni, a természeti erők különféleségében az egységet, a természet szellemét felfogni, mely a tümemények leple alatt rejtve van, hogy a természeti tümeményeket a népek összes szellemi életével vonatkozásba lehessen hozni.“

Gräfe dr. is oly természettudományi ismeretekkel óhajta felruházni a tanulókat, minőkre minden embernek szüksége van, hogy valóban emberi életet éljen, melyek alkalmasak arra, hogy betekintést nyújtsanak a látható teremtés csodálatos egészébe, az isten műveinek nagyszerűségébe, összhangzásába és bölcsességébe, melyek által felvilágosítást nyerünk a természetben szemünk előtt naponként végbemenő tümeményekről és eseményekről és a melyek segítségünkre vannak abban, hogy a magunk tetteit és életünket úgy rendezzük be, hogy ennek céljait a legkönnyebben és legbiztosabb módon elérhessük.

Sluymer (Lehrplan für die Volksschule etc.) azt mondja: „Mig a természetrajz az egyes lények szemléletére vezet és ezek összehasonlítása által véghetetlen sokféleségüket, valamint egyezőségüket és rokonságukat megismerni tanít és ezáltal a természetnek, mint csodálatosan főséges egésznek felfogását közvetíti: a természetben az összes természeti testeken észlelhető tulajdonságok ismeretére, a szerves lények létét és életét feltételező anyagok szemléletére vezet és megközelítőleg bepillantást nyújt azon erőkre és törvényekre, melyek földünket a világrendszerrel hozzák kapcsolatba.“

Az eddigiekben vázoltuk a természettudományi oktatás általános célját; emellett röviden érintve voltak annak különleges céljai is. Miután azonban ez utóbbiak már sokszor kérdésekké voltak téve és a természettudomány, valamint az ő különböző disciplinái oktatásának fontossága és nélkülözhetetlen volta a különféle iskolákban kézzel nem voltak méltatva: szükségességnek bizonyult, hogy a természettudományi oktatás különleges céljairól bővebben szöjünk. A természettudományi oktatás különleges céljainak bővebb kifejtése annál is inkább indokolt, mert hiszen már 1872-ben kelt általános határozmányokban a porosz közoktatás- és gyógyügyi miniszter követeli, hogy:

1. Az elemi népiskolai gyermekek a természet figyelmes szemlélésére és érzéki megfigyelésére legyenek szoktatva és nevelve, úgy nemkülönbön vezetessenek az őket naponként környező tümemények megközelítő megértésére.

2. A középiskolai növendékek nyerjenek oktatást a természetnek önálló és figyelmes szemlélésében....

3. A tanítóképezdei oktatás különös feladata legyen a természettudományi oktatásra nézve módszereket állapítani meg, melyek által a természettudományok a legalsóbb fokon is már alakilag képző erőt nyerjenek és hogy a tanítóképezdei növendékek képesekké tétessenek arra, hogy a természet három országában önállólag tájékozódjanak.

A természettudományi oktatás érteke az általános képzésre nézve minden iskolában abban áll, hogy a növendékeket nevelje és az iskolát az étellel összekötésbe hozza, azaz, hogy a természettudományi oktatás alaki és anyagi célt érjen el.

(Folyt. köv.)

CSARNOK.

Születésének századik évfordulója alkalmával.

Mint mikor a vihar végigsujt az égen,
Egzengő, mennydörgő villámok képeben,
Végigszállt egy népen földetrazó hangja,
S büvösszavu kobzát kezébe ragadva
Harsant fel közöttünk, mint a diadal...
„Hazádnak rendületlenül
Légy hive ó magyar!“

Sorsüldözött vándor, kinek nincs hazája,
Sűrű éjjel borul a szíve tájára,
Gyászos idegenben viaskodik lelke,
Fenyegető végzet felhőzik felette...
Vigasztalan, vészes képe eltakar;
„Hazádnak rendületlenül
Légy hive ó magyar!“

Ez a föld, mely ápol és felnevel téged,
Ez a föld a drága, hol boldogság érhet
Telve szeretettel, hittel te irántad,
Hol reád a dicsők szellemfénye árad,

Hol, mint égi szózat bátorit a dal...

„Hazádnak rendületlenül
Légy hive ó magyar!“

A mig élsz, ha meghalsz... szeresd a hazádat,
Igaz védelmeződ, a szülőanyádat,
Hullt már te éretted elég könnye, vére,
Gyógyító balzsamot hints le a sebére...
Készen álljon érte, hogyha kell a kar:
„Hazádnak rendületlenül
Légy hive ó magyar!“

Add oda mindened, a tested, a lelked,
Hogyha ezt a hazát igazán szereted,
Ne legyen te néked érte semmi drága,
S kifeslik ifjan a szabadság virága,
Mít a dér, hervadás soha meg nem mar...
„Hazádnak rendületlenül
Légy hive ó magyar!“

Add oda életed, szived piros vére
Aldást hoz a költő büszke nemzetére;
S elhamvadt poránál a mécses felgyújtva
A hazaszeretet lobogva kél ujra,
Porladt teteménél égig tör a lángja,
Kivirul a haza fényes szabadsága,
S millió ajkon száll harsogva a dal:
„Hazádnak rendületlenül
Légy hive ó magyar!“

(Ungvár.)

Vidor Mór.

Közgazdaság.

Gyümölcs-tenyésztésünk fejlesztése.

Irta: Szmik Gábor.

IV.

Földmivelésügyi kormányunk a gyümölcs-tenyésztés szervezését programszerűen viszi keresztül és a hegyes vidékeknek gyümölcsessel való befásítását tényleg megkezdte. — Kétségtelen, hogy hazánk gyümölcs-tenyésztésével — céltudatosan szervezve — a mai 18—20 millió korona gyümölcs-tenyésztésből elért évi jövedelem ezen összeg tizszeresére is felemlhető. — Földmivelésügyi kormányunknak a gyümölcs-tenyésztés fejlesztésére következő céltudatos tevékenységét ismerjük:

1. Megállapítja az ország egyes vidékeire azon kevés számú gyümölcsfajokat, melyek a talaj- és klimaviszonyoknak leginkább megfelelő, egy bőtermésű, mint jól értékesíthető-süknél fogva a tömeges termelésre leginkább érdemesek.

2. Az állami költségen fentartott faiskolákban ezen kevés számú és szaporítást megérdemlő fajokból a nemes oltványokat nagymennyiségben lehető legolcsóbban s a szegénysorsú nép részére teljesen ingyen szolgáltatja ki.

3. A gyümölcs-tenyésztési feldolgozási és értékesítési ismeretek terjesztéséről, a kertészeti szakképzésről gondoskodik.

A gyümölcs-tenyésztő közönség feladata, hogy a szakismeretek elsajátítására minden kinalkozó alkalmat felhasználjon, a nyert oltványokat gondosan ültesse el és fentartásukról állandóan gondoskodik.

Állami faiskolák vannak Budán, Keeskémén, Kolozsvárott, Lugason, Nyitra-Rudnón, Tarczalon, Zala-Tihanyban, Tordán, Ungváron és Zilahon. — Összes területük mintegy 200 kat. hold. és ezekből évenként átlag 160,000 db. oltvány, (1 kertre esik 16,000 db.) és 1 millió 200 ezer gyümölcs csemete (1 kertből 120,000 db.) adatik ki. — Ezenkívül kiosztás alá jut évenként 3—400,000 drb. nemes oltóvessző.

Az állami ingyen nemes oltványok szétosztásánál a kitűzött cél csak akkor érhető el, ha az illetékes hatóság a gyümölcs-oltványok mikénti elültetése és további ápolására is felügyel. — Szükségesnek tartom ez irányban a következőknek a községi előjárók részéről leendő szoros betartását:

4. Nemes oltvány csak azon kisbirtokos részére legyen kiadható, ki belsőségét és gyümölcsösét úgy a gazdasági udvar felől, mint a szomszédos kertek és a külső birtokok felől erős és kellő magasságu sövénykerítéssel látja el.

5. A ki kötelezi magát arra, hogy a nemes oltványt szabályszerűen elülteti, gondozza, karozza, évenként kellően körülkapálja, nyulrágás ellen télére szalmafonattal körülfontja és trágyázza s a mennyiben ezen kötelezettségeknek eleget nem tenne, az előjáróságot felhatalmazza az oltvány visszavételére. — Ezen óvintézkedés azért szükséges, mert népünket a renhez szoktatni kell, a gyümölcsfa iránt való érdeklődést és szeretetet fel kell bennük ébresztenünk és ápolnunk. — Végül azokat a gyümölcs-fajokat sorolom fel, melyek nézetem szerint vármegyénk területén legsikeresebben lennének tenyészthetők:

I. A szerencsi, tokaji, bodrogközi és sátoralja-ujhelyi járások területén. Alma: Gyöngymuskatály és bőr Reinete, Arany peermain, Mosanszki nemes Sövári pogácsa és batul. — Körte: Diel vajonc, Császár vajonc, pisztráng,

Prince Albert, Bergamotte, Crassana, Doyeur d'hiver, Souvenir du Congrès, Triomphe de Vienne. — Cseresznye: Fekete és piros ropogós. — Meggy: Choissi, Amarille, Belle de Chatenay. — Barack: Hounprell, Valparaias, duráni. — Szilva: beszterzei, Ageni.

II. A gálszécsi és nagy-mihályi járások területén: Alma: Reinette fajok, Parker pepin, Törökbalint, Sávári és Batul. — Körte: Vajoncok, Mária Lujza és Deyene du Corine. — Cseresznye: meggy és szilva fajok, mint az alsó járásokban.

III. A homonnai, szinnai varannai és sztrópkai járások területén: Alma: Nemes sávári, batul, bonyig, Török Balint fajok. — Körte: Colmar, Tottleben, Bergamotte, Cassana. Cseresznye- és szilvafajok ugyanazok, mint a többi járások területén. (Vége.)

A kassai kereskedelmi és iparkamara, a f. évi nov. hó 1-ei üléséből a miniszterhez intézett javaslatában, arra a kardinális kérdésre: szerződéses politikát kövessünk-e a jövőben, vagy a teljes autonóm vámpolitikára térjünk-e át, legjobb meggyőződése szerint kijelentette, hogy egyedül a szerződéses vámpolitika felelhet meg hazánk érdekeinek.

Városi és községi ügyek.

* **Királyi adományok.** Turány községünk jégverésétől károsult szegénysorsú lakosára részére a belügyminiszter, főispánunk előterjesztésére, 380 K. *Petőfalva* község lakosságának 230 K., *Valkó* községnek 560 K., és *Bodzás* községnek 360 K. összesen tehát 1530 K. (azaz: ezeröttszázharminc korona) állami segédelmet küldött.

* **Városi közgyűlés.** Ujhely város képviselőtestülete nov. hó 28-án délután rendkívüli közgyűlést tartott, melynek összesen két tárgya volt, és pedig: özv. Mezőssy Menyhértnek a polgári leányiskola céljára megvásárolt házának adásvételi szerződése, mely jóváhagyásra vár. Az összes képviselőtestületi tagok jelen nem lévén, ez ügyben nem határozhattak; hanem a szerződés elfogadására, dec. hó 15-re, új közgyűlést tüztek ki. A második tárgy volt a *Diána* gőzfürdőbe dec. 1-től felfogadott Lipesei Józseffel kötött szerződés megerősítése. Ezután a polgármester megokolt felszólalására egy honvéd gyalogezred Ujhelyben leendő elhelyezése és a polgári leányiskolának átvétele ügyében a honv. miniszterhez a polgármester, id. Meezner Gyula és Staut József képv. tagokból álló bizottság kiküldetését elhatározta. A küldöttség még e hó elején Budapestre utazik.

* **Sertésvész.** Az elmúlt héten sertéselhullás történt Sátoralja-Ujhelyben, melynél a városi állatorvos sertésvészt állapított meg. E szerint a zárlatot, melyet e napokban kellett volna feloldani, meghosszabbították.

* **Népszámlálás** A jövő 1901. január 1—10 napjain foganatosítandó népszámláláshoz Sátoralja-Ujhely polgármestere már megtette a szükséges előkészületeket.

* **Állami anyakönyvi statisztika.** A sátoralja-ujhelyi állami anyakönyvi hivatalnál 1900. nov. 24-től 1900. dec. 1-ig a) házasságot kötött: 2 pár; b) kihirdetett: 2 egyén; c) születési anyakönyvi bejegyzés volt: 13 esetben; d) elhalálozott: 8 egyén.

Vármegyei Hivatalos Rész

26282/900. sz. T. Zemplén-vármegye alispánjától.

A 10 főszolgabíróinak és Sátoralja-Ujhely r. t. város polgármesterének.

Közírártétel s a marharakodó állomásokhoz kirendelt szakértők megfelelő útastása végett másolatban kiadom. Sátoralja-Ujhely, 1900. november 19.

Matolai Etele, alispán.

Másolat.

88728/III—2. szám. Magy. kir. földmívelésügyi miniszter. Zemplén-vármegye alispánjának Sátoralja-Ujhely. — Folyó évi október hó 29-én kelt 85838. sz. a. és november hó 9-én 88027. sz. a. kelt rendeleteim kapcsán tudomás vétel és mihez tartás végett értesitem, hogy a cs. kir. osztrák belügyminiszter ur f. évi november hó 9-én kelt 40184 számú hirdetményével a sertésvésznek Ausztriában történt behurcolása miatt azonnal kezdődő érvényességgel a sertéseknek Ausztriába való bevitelét újabban még a következő területekről tiltotta meg. *Kis-Küküllő* vármegye *dicsőszentmártoni* és *erzsébetvárosi* járásából, valamint *Erzsébetváros* r. t. városból. — *Nagy-Küküllő* vármegye *medgyesi*, *segesvári* és *szentágotai* járásából, valamint *Medgyes* és *Segesvár* r. t. városokból. — *Szeben* vármegye *ujgyeházi* járásából, végül *Vasvármegye felsőöri* járásából. — Viszont a sertésvésznek osztrák területre történt behurcolása miatt a horvát-szlavonországi Szerém-vármegye iloki, sidó és vukovári járásai ellen, valamint a sertésvésznek és illetve sertés orbácnak uralgása miatt *Zemplén-vármegye szinnai*, *Bereg-vármegye szolyvai* és *Trencsén vármegye trencsényi* járásai ellen érvényben volt sertés beviteli tilalomnak ezúttal hatályon kívül történt helyezésére az ezen járásban fekvő és sertésvéssel fertőzve volt *Szinna* községre valamint az ezzel szomszédos községekre még nem terjed ki, úgy hogy ezen községek az Ausztriába irányuló sertésforgalomból a betegség megszüntetésétől számított 41-ik napig ki vannak zárva. — Budapest, 1900. november 12. a miniszter megbízásából. — *Andrácsky* s. k.

26130 sz. T. Zemplén-vármegye alispánjától.

A 10 főszolgabíróinak és Sátoralja-Ujhely r. t. város polgármesterének.

A halálokok pontos megállapítása és azoknak a halotti anyakönyvekben leendő felvételére tárgyában kiadott 99559/1900. számú belügyminiszteri körrendeletet tudomásul vétel és alkalmazkodás végett közírártétel. Sátoralja-Ujhely, 1900. november 17.

Matolai Etele, alispán.

Másolat.

99559/VI—a szám. M. Kir. Belügyminiszter. Körrendelet valamennyi törvényhatóság első tisztviselőjének. — Múlt év december 18-án. 133261 szám alatt kibocsátott körrendeletnek azon rendelkezése, hogy a halál oka mindazon esetekben midőn a halotti vizsgálati bizonyítványt nem orvos halottkém állította ki; vagy halott vizsgálati bizonyítvány egyáltalában ki sem állított, de az elhunyt orvosi kezelés alatt állott, — a kezelő orvostól származó körmégállapítás alapján derítsék ki: a m. kir. központi statisztikai hivatalnak e részben hozzám intézett jelentése szerint a gyakorlatban nem egy esetben félre értetik s túlhajtásra vezet a miatt, mert a bejelentők az orvosi kezelés fogalmát nagyon is tág értelemben fogva fel, orvosi kezelésben részesültek gyanánt jelentenek be oly elhunytakat is, a kiket a halál bekövetkezése előtt talán hónapokkal előbb egyszer látogatt meg az orvos. Minek aztán az a következménye, hogy az orvos az orvosi értesítőn azt jegyzi meg, hogy arra nem is emlékezik, hogy az elhunytat kezelte volna. Sőt miután az ily nemleges értesítés is a legtöbb esetben csak ismételt sürgetésre érkezik be, ezen eljárás minden érdemleges eredmény nélkül sok hiába való kezelési és nyilvántartási munkát is okoz. — Ennélfogva idézett körrendeletet pótlásaként indokoltnak látom a fentebb jelzett körrendelettel elérni kívánt cél érdekében az orvosi kezelés fogalmát megállapítani olyképp, hogy orvosi kezelésben részesülteknek a szóban forgó körrendelet szempontjából csak azon egyének tekintendők: 1. *idült betegségben elhaltaknál*, a kik idült betegségüknek halálhoz vezető rosszabbodása alatt orvosi segítséget vettek igénybe, *heveny betegségben elhaltaknál* pedig, a kiket betegségük tartama alatt orvos látogatt meg. — Felhívom címeted, hogy a jelen rendeletben foglaltakat az alperendeletnek megfelelően tegye közzé. — Budapest, 1900. évi november hó 5-én a miniszter helyett: *Szell* s. k. államtitkár.

A szerkesztő postája.

Egy olvasónak. „A legelső magyar ember a király,” mely mondás *Vörösmarty* ajkáról vált szállóigévé, a *Póti dal* c. költeményben fordul elő. Hogy a költemény gondolatában és hazafiai érzésében teljes gyönyörűsége legyen, ide iktattunk abból a költeményből 2 strófát, a mint következik:

A legelső magyar ember
A király.
Érte minden honf. karja
Készen áll.
Lelje népe boldogságán
Örömet.
S hír, szerenese koszoruzza
Szent fejét.

Minden ember legyen ember
És magyar,
A kit e föld hord s egével
Betakar.
Egymást értve, boldogítva
Ily egy nép,
Bármí vészszel bíztan
Szembe lép.

Egy kritikusnak. Ömlengéseire *Vörösmarty*val felölünk: „... bírónak még te kicsiny vagy; Élj, küzdj és munkálj: s várd el ítéletedet.”

János. Egyiköknek sines igazza. Ezt a verssort: „... neked virulnod kell oh hon — Lelkünk kihalna hervadásodon ... sem nem *Petőfi*, sem nem *Bajza*, hanem *Vörösmarty* irta, és pedig a *Jóslat* c. költeményében. — *L. J. urnak* — *Bottyán*. A felvetett eszme gyönyörű. Tanakodunk, gondolkozunk megvalósításáról. Alkalomadtán majd beszélünk is róla. Evégből legyen majd szerencsénk.

B. B. — *Sztrópkó*. Régen ki van utalványozva, de az a pénztár üres.

Felölő szerkesztő:

Dongó Gyárfás Géza.

Kiadó-tulajdonos: *Énlert Gyula.*

Hirdetések.

94 IV. 900. A szinnai járás főszolgabírájától.

Árverési hirdetmény.

Alóírott kiküldött az 1888. évi 44 t. c. 67—74. §-ai értelmében ezennel közírártétel, hogy a m. kir. államkincstár végrehajtónak, Grünmann Arnold zubnai fűrészgártulajdonos ellen 811 korona és jár. erejéig 1899. évi október 19-én foganatosított zálogolás útján lefoglalt és 1900. január 4-én felülfoglalt összesen 28,840 koronára beszült lovak, szekerek, teljes fűrészgári felszerelés, villámfejlesztőgép, gatterek, esztergapad, sinek, nagy tehermértleg nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek most már csak 499 korona tőke és járuléka erejéig leendő foganatosítására 1900. évi december hó 12 ik napjának d. e. 10 órája Zubna községébe újabb határidőül kitéztetik, ahoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy a fent elősorolt ingóságok becsáron alól is el fognak adatni.

Miről jelen árverési hirdetményen összes érdekelt felek értesítettek.

Szinnán, 1900. évi november 21-én.

Kossuth Elek,
főszolgabíró.

Hirdetés.

A csicseri ev. ref. egyház tulajdonát tevő csicseri erdőben, közvetlen a Latorczaparton (Ungmege, Nagy-Kapos szomszédságában) 3184 kor. 70 fillerre becsült 219 drb. álló tölgy, közte néhány kőris és szil, haszon és tűzifa; Csicserben, az iskolai helyiségben *folyó évi december 20-án d. e. 10 órakor* árveréssel összekötött zárt ajánlati versenytárgyaláson el fog adatni. Erre a venni szándékozók azzal hivatnak meg, hogy írásbeli zárt ajánlataikat 318 kor. bánatpénzzel és egy kor. bélyegjeggyel ellátva a kitűzött határidőig alulírt lelkésznel adják be. Az első árverés sikertelensége esetén második határnapul december 27-e tüzetik ki.

A szerződési feltételek alulírottánál megtekinthetők.

Csicser, 1900. november 26-án.

Szabó Endre s. k.,
csicseri ev. ref. lelkész.

Tk. 3147/1900. sz.

Árverési hirdetményi kivonat.

A kir.-helmezi kir. járásbírósa mint telekkönyvi hatóság közírártétel, hogy a kir. államkincstár végrehajtónak Klein Zsigmond és neje végrehajtást szenvedő elleni 185 kor. 86 fill. tőkekövetelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében a s.-a. ujhelyi kir. törvényszék (a kir.-helmezi kir. járásbírósa) területén lévő *Ricse* község határában fekvő I. a ricsei 188. sz. tjkvben 187. hr. sz. alatt foglalt nemcsak a végrehajtást szenvedő Klein Zsigmond, hanem az 1881. évi 60. t. cz. 156. §-ának alkalmazásával a tulajdonostárs Klein Sámuel nevén is álló jutaléka tehát az egész házas belsőségre az arra 981/80. tksz. végzéssel özv. *Lőrincz Istvánné* született *Oláh Zsuzsanna* ricsei lakos javára C. 4. t. a. bekebelezett özvegyi haszonélvezeti jog épségbentartása mellett 480 koronában; — II. a ricsei 233. sz. tjkvben 185. hr. sz. alatt foglalt a végrehajtást szenvedő Klein Zsigmond és neje szül. *Friedman Rézi* nevén álló házas belsőségre 400 koronában; III. a ricsei 236. sz. tjkvben 188/a hr. sz. alatt foglalt a fentnevezett végrehajtást szenvedők nevén álló házias belsőségre 400 koronában ezennel megállapított kiküldési árban az árverést elrendelte és hogy a fentebb megjelölt ingatlanok az **1900. évi december hó 14-ik** napján délelőtt 10 órakor *Ricse* község házában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kiküldési áron alól is eladtnak fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át vagyis 48 kor. és 40 kor. és 40 koronát készpénzben, vagy az 1881. LX. t. cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügymin. rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. 60. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Király-Helmezen, a kir. járásbírósa mint telekkönyvi hatóságnál 1900. évi október hó 5-én.

Stépan László, kir. jbró.

Tk. 5934/1900. sz.

Árverési hirdetményi kivonat.

A homonnai kir. járásbírósa mint telekkönyvi hatóság közírártétel, hogy a m. kir. kincstár végrehajtónak Gresko Mihály végrehajtást szenvedő elleni 86 korona 34 fillér tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a sztrópkói kir. járásbírósa területén lévő *Hocsa* községében fekvő a hocsa 69. sz. tjkvben A 1 sor 60. helyr. szám alatt fölvevett 44. ö. i. számú házra, tehát a végrehajtási törvény 156. §-ának alkalmazásával nemcsak a Gresko Mihály végrehajtást szenvedett, hanem *Takács Mihály* (neje *Gofa Anna*) is megillető jutaléka is, azaz az egész belsőségre 652 korona kiküldési árban az árverést elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az **1900. évi december hó 11-ik** napján délelőtt 10 órakor *Hocsa* község házában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kiküldési áron alól is el fog adatni.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át, vagyis 65 korona 20 fillért készpénzben, vagy az 1881. évi LX. t. cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi nov. hó 1-én 3333. szám alatt kelt igazságügyministeri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Homonnán, a kir. járásbírósa mint telekkönyvi hatóságnál 1900. évi szeptember hó 1-én.

Dr. Oláh, kir. albró.

Apró hirdetések előre fizetendők.
Tíz szögig 40 fillér, minden további szó 4 fillér.
Vastagabb betűvel nyomtatott szó 8 fillér.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Apró hirdetések előre fizetendő.
Videkről postautalvánnyal avagy levélbélyegeken.
Az utalvány szelvényére a szöveg is följegyezhető.

Apró hirdetések

felvétetnek
a „ZEMPLÉN”

kiadóhivatalában
(főter 9. szám)

Bérlőknek,
Munka adóknak,
Vevőknek,
és
eladóknak,
állást keresőknek,

bérbeadóknak
és mindazoknak,
kik a nagy közönségből
keresik az érdekelt feleket
bizvást ajánlhatjuk a

„Zemplén”
vármegyei hivatalos lap
„Apró hirdetések”
rovatát.

Egy hálószoba be- rendezés.

mely két schiffon, két ágy,
egy mosdó és két éjjeli
szekrényből áll, jutányos
áron eladó. — Bővebbet a
kiadóhivatalban.

Gépész-kovácsnak

esetleg stabil géphez is —
kellő szakvizsgákkal ajánl-
kozom.

Madák István,
Szerencs.

Eladó

gazdasági eszközök

Hat drb. eredeti Sack
féle egygyes eke talpigával,
egy gazdasági répvágó,
Mayer féle trieur, nyolcz
tagú Howard vasborona, egy
Backer féle rosta, egy ele-
gáns kocsiszánka vasból
valamennyi jókarban. Czim
a kiadóhivatalban.

Egy teljes irodai berendezés,

mely üveg fal, iromány-
szekrény rekeszekkel, di-
vány és íróasztalból áll,
jutányos áron eladó. — Hol?
megtudható a kiadóhiva-
talanban.

Eladó.

Egy legújabb szerkezetű,
kitűnő hangú rövid (Reform)
zongora és egy harmó-
nium.

Udvardy Szaniszló
zongora tanár.

S.-a.-Ujhely, Kossuth utca
dr. Szepessy-féle ház.

Gyakornokul

egy jó házból való fiu fel-
vétetik **Szent-Györgyi**
Vilmos üzletébe Sátoralja-
Ujhely.

Az

Apró Hirdetések

kétségtelenül hatalmas
közvetítői lesznek ezen-
tul az üzletkötéseknek
s kiszámíthatatlan gya-
korlati haszna lesz en-
nek a rovatnak a közön-
ség minden rétegére, ha
egyszer hozzá szokik eh-
hez a legolesőbb és leg-
eredményesebb közleke-
dési eszközhöz.

Azért ajánlatos, hogy
a közönség gyorsan meg-
kedvelje s s mentől sü-
rűbben vegye igénybe a
„ZEMPLÉN”
teljes címmel ellátott
apró hirdetéseit.

Levélbeli tudakozódá
sokra pontosan válaszolunk
ha a szükséges postabélyeg
beküldetik.

Nagy karácsonyi és ujévi selyemáru-eladás

≡ SZÉNÁSY, HOFFMANN és TÁRSA ≡

lyoni és párisi selyemkelme-különlegességek áruházában
BUDAPEST IV. KERÜLET, BÉCSI-UTCA 4. SZÁM.

Kezdődik november 15-én és tart december végéig.

A többek között a következő áruk kerülnek eladásra, u. m.:

Liberty merveilleux, tiszta selyem, több mint 150 színárnyalat, mét. 78 kr.	Mosóselyem, valódi mosható 80 cm. széles, méterje 95 kr. és feljebb
Mosóbársonyok, méterje 75 kr. és f. ljebb	Taffetas, csikos és kockás, garant tiszta selyem, mét. 98 kr.
Lyoni toulard japon és chinai selyem, méterje 58 kr. és feljebb	Fekete mintázott selyem, garant, tiszta selyem, mét. 85 kr. és feljebb

Szives figyelmébe ajánljuk maradék-osztályunkat, hol bluzok, egész toilették és juponokra alkalmas maradékok rendkívüli olcsó áron kaphatók. — A fenti szabott árak november 15-től december végéig érvényesek. — Cégiünkél a tulbecslés teljesen ki van zárva, mivel az árak minden egyes cikken számokban láthatók.

Vidékre mintákkal kívánatra készséggel szolgálunk.

Tk. 7483/1900. szám.

Hirdetmény.

Kolbaszó község telekkönyve birtokszabályozás következtében átalakított és ezzel egyidejűleg azokra az ingatlanokra nézve, a melyekre az 1886. XXIX., az 1889. XXXVIII. és az 1891. XVI. t.-czikkek a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzését rendelik, az 1892. évi XXIX. t.-czikkekben szabályozott eljárás a telekkönyvi bejegyzések helyesbítésével kapcsolatosan fogantatott.

Ez azzal a felhívással tétetik közzé:

1. hogy mindazok, kik az 1886. évi XXIX. törvényezik 15. és 17. §-ai alapján, ideértve e §-oknak az 1889. XXXVIII. t.-cz. 5. és 6. §-ában és az 1891. évi XVI. t.-cz. 15. §. a) pontjában foglalt kiegészítéseit is, valamint az 1889. évi XXXVIII. t.-cz. 7. §. a) és az 1891. évi XVI. t.-cz. 15. §. b) pontja alapján eszközölt bejegyzések, vagy az 1886. évi XXIX. t.-cz. 22 § alapján történt törlések érvénytelenségét kimutathatják, e végből törlési keresetüket hat hónap alatt, vagyis az 1901. évi június hó 8-ik napjáig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyújtják be, mert az ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelte után indított törlési kereset annak a harmadik személynek, aki időközben nyilvánkönyvi jogot szerzett, hátrányára nem szolgálhat;

2. hogy mindazok, akik az 1886. évi XXIX. t.-cz. 16. és 18. §-ainak eseteiben, ide értve az utóbbi §-nak az 1889. évi XXXVIII. t.-cz. 5. és 6. §-ában foglalt kiegészítéseit is, a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzése ellenében ellentmondással élni kívánnak, írásbeli ellentmondásukat hat hónap alatt, vagyis 1901. évi június hó 8-ik napjáig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz benyújtják, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő letelte után ellentmondásuk többé figyelembe vétetni nem fog;

3. hogy mindazok, akik a telekkönyvi átalakítása tárgyában tett intézkedések által, nemkülönben azok, akik az 1. és 2. pontban körül-

irt eseteken kívül az 1892. évi XXIX. t.-cz. szerinti eljárás és az ennek folyamán történt bejegyzések által előbb nyert nyilvánkönyvi jogait bármely irányban sértve vélik, ideértve azokat is, akik a tulajdonjog arányának az 1889. évi XXXVIII. t.-cz. 16. §-a alapján történt bejegyzését sérelmesnek találják, e tekintetben felszólalásukat tartalmazó kérvényüket a telekkönyvi hatósághoz hat hónap alatt, vagyis 1901. évi június hó 8-ik napjáig bezárólag nyújtják be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő elmulva után az átalakítások közbejött téves bevezetéséből származó bármilyen igényeiket jóhiszemű harmadik személyek irányában többé nem érvényesíthetik, az említett bejegyzéseket pedig csak a törvény rendes útján és csak az időközben nyilvánkönyvi jogokat szerzett harmadik személyek jogainak sérelme nélkül támadhatják meg.

Együttal figyelmeztetnek azok a felek, a kik a hitelesítő bizottságnak eredeti okiratokat adtak át, hogy amennyiben azokhoz egyszersmind egyszerű másolatokat is csatoltak vagy ilyeneket pótlólag benyújtanak az eredetieket a telekkönyvi hatóságnál átvehetik.

Kelt Homonnán, a kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság 1900. évi november hó 4-én.

Dr. Oláh, kir. albiró.

Tk. 5933/1900. szám.

Árverési hirdetményi kivonat.

A homonnai kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a m. kir. kincstár végrehajtatónak Kutska (Butala) Mihály végrehajtatást szenvedő elleni 271 kor. 30 fillér tőkekövetelés és járuléka iránti végrehajtatási ügyében a homonnai kir. járásbíró, területén lévő Felső-Jablonka községben fekvő I. a felső-jablonkai 19. számú telekjegyzőkönyvben A. I. 1-12. 17-21. sorszám alatt fölvevett 3/10-od urbéri telekből s a hozzá tartozó 16/a. összeírási számú házból és 2 kertből az A. 1 alatti bejegyzés szerint Kutska (Buta'a) Mihályt 1/2-od részben megillető jutaléka, val. mint a végrehajtatási törvény 156. §-ának alkalmazásával Kutska (Butala) Iván és Mária társtulajdonosokat, a másik fele részben megillető jutaléka is 397 korona kikiáltási árban, —

II. továbbá ugyanezen tjkvben A. II. 1-10. és 15-20.

sorszám alatt fölvevett s ugyancsak végreh. szenvedett, valamint Kutska (Butala) Iván és Mária társtulajdonosokat megillető 3/10-od urb. telekre s a hozzátartozó belsőszékre és kertre (a 16/b. összeírási számú ház a községi bizonylat szerint elpusztult), tehát a végreh. törvény 156. §-ának alkalmazásával az egész 3/10-od urb. telekre 237 korona kikiáltási árban, —

III. Végül ugyanezen telekkönyvben változatlan tulajdoni állással fölvevett III. 1-4. sorszám alatt fölvevett 4 darab rétre 108 korona kikiáltási árban az árverést elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1900. évi december hó 14-ik napján d. e. 10 órakor Felső-Jablonka község házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási árban alól is eladatni fog.

Árverezni szándékozókat tartoznak az ingatlanok becsárának 10% -át, vagyis 39 kor. 70 fillért, 23 kor. 70 fillért, 10 kor. 80 fillért készpénzben vagy az 1881. LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. szám alatt kelt I. M. rendelet 8-ik szakaszában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni avagy az 1881. LX t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Homonnán, a kir. jbróság. mint telekkönyvi hatóság 1900. évi szeptember hó 4. napján.

Ordódy, kir. albiró.

Osztálysorsjegyeket

a VII-ik játék második osztályára, melyeknek huzása már december 12-én és 13-án lesz, ajánlok és pedig: megújítási sorsjegyek árai: egy egész 20 kor., fél 10 kor., 1/4 5 kor., 1/8 2 kor. 50 fill. — Vételsorsjegyek: egy egész 32 kor., 1/2 16 korona, 1/4 8 korona, 1/8 4 korona; — továbbá igérvényeket és 2 frtos állam-sorsjegyeket, valamint 40 filléres Deák-sorsjegyeket is **LÓW MIHÁLY** S.-A.-Ujhely, hol már 60,000 és sok melléknyeremény kifizetett. — Főnyeremény **1.000.000 egy millió korona.**

Aláírási felhívás

a „Sátoralja-Ujhelyi Kölcsönös Önszegélyző Hitelszövetkezet“ 2-ik évtársulatába.

A tagok korlátolt felelősége mellett alakult „Sátoralja-Ujhelyi Kölcsönös Önszegélyző Hitelszövetkezet“ 1901. év január 1-én működésének és fenállásának 1. évét tölti be s ugyanakkor a II-ik évtársulatot alapítja meg. Az elmúlt év eredménye bizonyítja, hogy az intézmény gazdasági közszükséget pótol, 385 tag 921 törzsbetéttel körülbelül 50,000 korona betét tőkét gyűjtött össze szövetkezetünknel s a hitelügylet egészséges fejlődése biztos garanciát nyújt arra, hogy a szövetkezet tagjai törzsbetéteik után legalább

6%-os kamatot

fognak az évtársulatok haszonrésze gyanánt kapni.

1901. január 1-én kezdi meg működését a II-ik évtársulat s mi bizalommal hívjuk fel Sátoralja-Ujhely város és vidéke közönségét ezen

II-ik évtársulatba

való minél tömegesebb belépésre.

A „Sátoralja-Ujhelyi Kölcsönös Önszegélyző Hitelszövetkezet“ évtársulatának vagyonát a tagok hetenként-fizetendő törzsbetétei képezik. Több heti díj egyszerre is befizethető.

Egy törzsbetét 1 korona, mely egyelőre az igazgatóság által megállapított időben (minden szerdán és vasárnap délután) fizetendő be a szövetkezet pénztárába. Az 5-ik év elteltével az évtársulat vagyona a tiszta jövedelemmel együtt a tagok között törzsbetéteik arányában felosztatik.

A szövetkezet tagjait 7% kamatláb mellett hitelnyújtással segítyezi s a kihitelezett összegek 5 év tartalma alatt a heti befizetések által törleszthetők.

Kölcsönök nyújthatnak a befizetési összeg 9/10-ed részéig bárkinek, továbbá személyi kezesség, jelzálogi biztosíték, értékpapírok, vagy arany-ezüst kézi zálog ellenében.

A szövetkezet a vidéki tagok heti befizetéseit megkönnyíti az által, hogy a pénz bérmentes küldését postatakarékpénztári chequek útján teszi lehetővé.

A II-ik évtársulatba való felvétel iránti jelentkezések és aláírások a szövetkezet hivatalos helyiségében (Dr. Hornyai-féle ház), valamint alulírott igazgatóság tagjai bármelyikénél november hó 15-től teljesíthetők. A jelentkezésnél minden jegyzett törzsrész után 1-1 korona beiratási díj ifizetendő.

Kelt Sátoralja-Ujhelyben, 1900. november hóban.

AZ IGAZGATÓSÁG:

Alexander Vilmos
könyvkereskedő.

Csuka Ödön
ügyvéd.

Bettelheim Márton
borkereskedő.

Dr. Erényi Manó
ügyvéd.

Hericz Sándor
iparos.

Meczner Gyula
nagybirtokos, ig. elnök.

Kádár Gyula
gyógyszerész.

Katinszky Geyza
plébános szt.-széki tanácsos.

Dr. Waldmann Adolf
orvos.

Dr. Rosenberg B.
orvos.

Widder Gyula
gyógyszerész.

Üzlet áthelyezés és megnagyobbítás.

Értesitem Sátoralja-Ujhely és vidéke n. é. közönségét, hogy a Clubb-kávéház melletti jól berendezett

férfi- és gyermek

ruha üzletemet

a főtéren lévő Weinberger-féle új épületbe helyeztem át. Raktáron tartok mindennemű férfi- és gyermekruhákat, felöltőket és bundákat, melyek nálam a legjutányosabb áron szerezhetők be.

Üzletemet megnagyobbítván, törekvésem oda irányul, hogy egyszersmint a választék is nagyobb és dusabb legyen.

A n. é. közönség pártfogását kéri

Sattler Sámuel

férfi-ruha kereskedő czég.

Üzletvezető: Altmann Jenő.

A Grosz Vilmos-féle

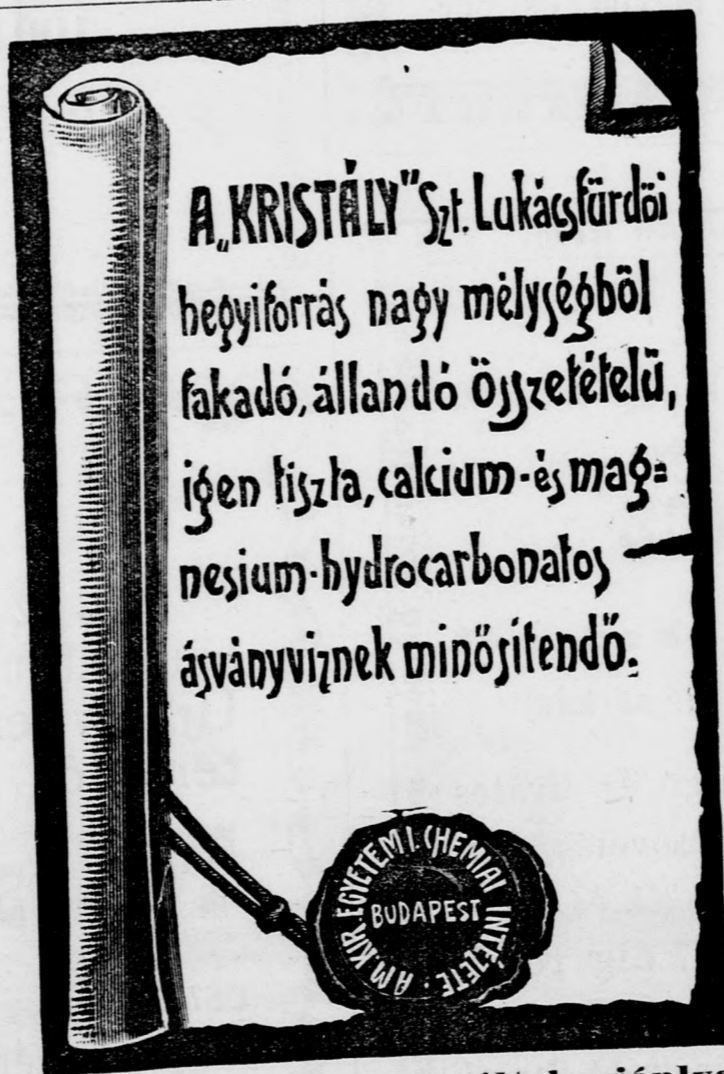
csődtömegtől megvett áruk: ugymint kézi és járgány cséplőgépek, rosták, aratógépek, fűkaszálók, konkolyozók, boronák, Sack-féle ekék, lógereblyék s több más gazdasági gépek a gyári árak tetemes leszállítása mellett kaphatók

Kornstein Ignác czégnél
S.-A.-Ujhely.

Haszonbérleti hirdetemény.

Ungmegye Szék községében 310 hold szántó s 90 hold rétből álló birtok megfelelő gazdasági épületekkel ellátva f. évi december hó 31-től haszonbérbe adó. — Ugyanezen birtok 280 hold erdővel esetleg eladó. — Közelebbi felvilágosítást ügyvédi irodámban nyújthatok.

Dr. Thuránszky Zoltán,
ügyvéd, S.-A.-Ujhelyben.

Több száz kiváló orvos által ajánlva. A legízletesebb és legolesőbb ásványviz. Kapható minden jobb fűszerkereskedésben és vendéglőben.

Tk. 7566/1900. szám.

Hirdetemény.

Kis-Kemencze község telekkönyve urbéri erdő elkülönítés következtében az 1869. évi 2579. számú szabályrendeletre képest átalakították s ezzel egyidejűleg mindazon ingatlanokra nézve, a melyekre az 1886. évi 29., az 1889. évi 38., és az 1891. évi 16. t.-cikkek a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzését rendelik, az 1892. évi 29. t.-cikkekben szabályozott eljárás a telekjegyzőkönyvi bejegyzések helyesbítésével kapcsolatosan foganatosították.

E czélból az átalakítási munkálatok hitelesítésére a helyszíni eljárás a nevezett községben 1900. évi december hó 10-én fog kezdődni.

Ennélfogva felhívhatnak:

1. az összes érdekeltek, hogy a hitelesítési tárgyaláson személyesen, vagy meghatalmazott által jelenjenek meg és az új telekkönyvi tervezet ellen netáni észrevételeiket annál bizonyosabban adják elő, mert a régi telekkönyv végleges átalakítása után a téves átvezetésekkel eredhető kifogásokat jóhiszemű harmadik személyek irányában többé nem érvényesíthetik;

2. mindazok, a kik valamely ingatlanhoz tulajdonjogot tartanak, de telekkönyvi bekebelezésre alkalmas okirataik nincsenek, hogy az átíratásra az 1886. évi 29. t.-cz. 15-18. és az 1889. évi 38. t. cz. 5. 6. 7. és 9. §-ai értelmében szükséges adatokat megszerezni iparkodjanak és azokkal igényeiket a kiküldött előtt igazolják, avagy oda hassanak, hogy az átruházó telekkönyvi tulajdonos az átruházás létrejöttét a kiküldött előtt szóval ismerje el és a tulajdonjog bekebelezésére engedélyét nyilvánítsa, mert különben jogaikat ezen az uton nem érvényesíthetik és a bélyeg és illeték elengedési kedvezménytől is elesnek; és

3. azok, kiknek javára tényleg már megszünt követelésre vonatkozó zálogjog, vagy megszünt egyéb jog van nyilvankönyvileg bejegyezve, ugyszintén az ily bejegyzésekkel terhelt ingatlanok tulajdonosai, hogy a bejegyzett jognak törlesztését kérelmezzék, illetve, hogy törlési engedély nyilvánítsa végett a kiküldött előtt jelenjenek meg, mert ellenesetben a bélyegmentesség kedvezményétől elesnek.

Kelt Homonnán, a kir. járásbíró mint telekkönyvi hatóság 1900. évi november hó 6-án.

Dr. Oláh, kir. albiró.

A legolcsóbb bevásárlási forrás.

A legnagyobb cipőraktár S.-A.-Ujhelyben.

Halász Herman

ezelőtt

Özv. Rozsássy Lajosné

S.-A.-Ujhelyt, főtér, a „Vadász-kürt” szálloda épületében.

Ajánlja nagy raktárát

valódi karlsbadi és legjobb hazai gyártmányu
uri-, női- és gyermek cipő

különlegességekben. — Kitünő uri és fiu bőr-, valódi
Halina- és vízhatlan vadász eszímákban,

valamint ujennan berendezett

uri divatáru-czikk raktárát,

Dus választék különösen modern
férfi kalapokban, ingek, nyakkendők,
esernyők, gallérok és kézelőkben

a legolcsóbb árakban.

A legolcsóbb árutól a legfinomabbig.

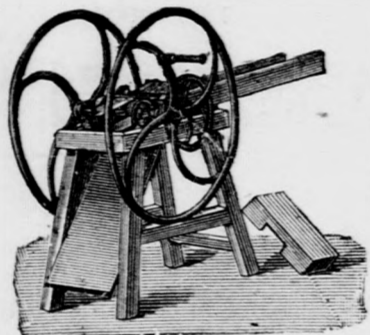
Óriási választék uri divat cikkekben.

Olcsó és pontos kiszolgálát.

Fleischer és Társa

gépgyára és vasöntője Kassán, vám-utca 11. szám.

Ajánlja a t. gazdaközönségnek a legújabb tapasztalatok szemeltartásával, czélszerűen és gondosan gyártott jóhírnevű gépeit, nevezetesen:

Szecskaavógókat kézi vagy járgányhajtásra.

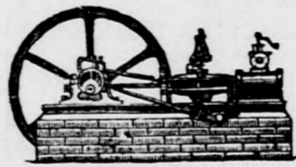
Répvágókat és tengeri morzsolókat.

Olajsajtókat és olajmag pörkölőket.

Örlő és daráló malmokat. Progress-tisztító gépeket, lisztosztályozó hengereket.

Olajmag zuzókat.

Továbbá mindennemű szivattyukat, gőzgépeket és gőzkazánokat. Szeszgyár berendezéseket m. p. Henze-főzők, kavarázó készülékek, maláta és burgonya zuzókat stb.

Gépgyárunkban gyártmányainknak **jelentékeny készletét tartjuk állandóan raktáron.**

Gazdasági gépeink képes, valamint öntödénknek gyártmányai **árjegyzékét** kívánatra ingyen és bérmentve küldjük.

Flanellek és parchettek 16 krtól 50 krig.

Mielőtt

karácsonyi bevásárlásait megkezdené, senki el ne mulassza

Gottlieb Ignác

szőfős- és divatáru kereskedését

Sátoralja-Ujhely, (Fő-tér és Rákóczy-u. sarkán)

megtekinteni, ahol is a legjobb minőségű és divatos cikkek u. m.: fekete és színes selyemszövetek, bársonyok, finom posztók, angol kosztüm kelmék és egyéb hout fantasie cikkek **1901. január 1-éig rendkívüli leszállított árakon árusítatnak el.**

Férfi öltönyök mérték szerint a legfinomabb honi szövetből, elegáns kivitelben jutányosan készítettnek.

Női ruha szövetek 20 krtól 4 frtig.

Nagy választék selyem kelmékben blousokra.

Nagy választék bársony kelmékben blousokra.

Furmint oltványok!

Eladok **szabadalmazott hézagostási eljárásom** szerint riparia portalis alanyon készült tökéletesen forradt gyökeres furmint

fásoltványt

ezrenként 260 koronáért és 2 korona csomagolási és rekesz díjért; **százanként** 30 koronáért csomagoltan; továbbá hasonló árban, faj és első rendű minőségben, zölden gyökereztetett s porbujtással tökéletesen beérlett

zöldoltványt

akár őszi, akár tavaszi szállításra; végre nagymennyiségű gyökeres és sima **riparia portalis** vesszőt, jutányos árak szerint.

A megrendelésekor a vételár negyedrésze melléklendő.

Lácza László,

Sárospatak.

Kleinmann és Klein

tölgy-, épület- és szerszámfa raktára

S.-A.-Ujhely, Deák-utca (fapiacz).

Raktárunkban készletben vannak és mindenkor kaphatók **Tölgyfa gerendák, szarufák, léczek,** továbbá:

Kapu oszlopok . . . 2 koronától 5 koronáig.

Kerítés oszlopok . . . 70 fillértől 1 kor. 30 fillérig.

Ajánljuk kerégyártóknak **szerszámfákat, keréktalpak** és **küllőket; nyírfa** és **bükkfa rudakat,** ugyszintén nagy raktárt tartunk fűrészelt **tölgyfa** deszkából.

50 koronán felüli megrendeléseket helyben házhoz, vidékre a helybeli állomáshoz ingyen szállítjuk.

Vágott tűzifát eladunk mmázsánként 1 kor. 80 fillér; 2 mm. felüli megrendelésnél ingyen lesz házhoz szállítva.

Az uzsoda szomszédságában lévő Vályi-féle kertből építkezésre alkalmas **házhelyeket** adunk el, akár egészben, akár pedig parcellákra osztva 10 évi amortizáció mellett.

Kleinmann és Klein.

Majoros,

jó fizetésre és a tej jövedelemből perczentuatúra az 1901. évi január hó 1-től fel-fogadtatik Buttkára.

Wiczmány Ödön.

Hirdetmény.

A t. cz. közönség tudomására hozatik, hogy alulirott intézet **földbirtokokra** és S.-A.-Ujhelyben lévő házakra 10—50 évig terjedő

Törlesztési kölcsönöket

eszközöl.

A feltételekre vonatkozó bővebb felvilágosítással szolgál a

S.-A.-Ujhelyi Népbank mint Takarékpénztár.